

ΑΡΧΑΙΑ

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ



Διαδραστικό Βοήθημα

Θεωρία - VideoΜαθήματα - Ασκήσεις



ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ενότητα 2η - Ανώμαλα παραθετικά επιθέτων

- Οι επιρρηματικοί προσδιορισμοί
- Παραθετικές καταλήξεις
- Ομαλά παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων

Ενότητα 3η - Α΄ τάξη συνηρημένων ρημάτων (-άω, -ῶ)

Ενότητα 4η - Β΄ τάξη συνηρημένων ρημάτων (-έω, -ῶ)

Ενότητα 5η - Γ΄ τάξη συνηρημένων ρημάτων (-όω, -ῶ)

Ενότητα 6η - Αόριστος, β΄ ενεργητικής και μέσης φωνής

- Αόριστος, β΄ των πιο εύχρηστων ρημάτων
- Η κλίση των ουσιαστικών ἡ γυνή, ὁ/ἡ παῖς

Ενότητα 7η - Μέλλοντας και Αόριστος, ενρινόληκτων και υγρόληκτων ρημάτων

- Ο Ενεργητικός και Μέσος Αόριστος στα ενρινόληκτα και υγρόληκτα ρήματα
- Ο ενεργητικός και μέσος, μέλλοντας στα ενρινόληκτα & υγρόληκτα ρήματα

Ενότητα 8η - Παθητικός, μέλλοντας και αόριστος, Β΄ των πιο εύχρηστων ρημάτων

- Αυτοπαθητικές αντωνυμίες
- Β΄ παθητικός, μέλλοντας και αόριστος
- Παθητικοί χρόνοι φωνηεντόληκτων και αφωνόληκτων ρημάτων
- Ρήματα α΄ παθητικού Μέλλοντα & Αορίστου
- Ποιητικό αίτιο & παθητική σύνταξη
- Παθητικοί χρόνοι: Α΄ παθητικός Μέλλοντας & Αόριστος

Ενότητα 9η - Οι δευτερεύουσες προτάσεις

- Τα είδη του μορίου ἄν
- Ονοματικές ή ουσιαστικές προτάσεις
- Πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις
- Ονοματικές αναφορικές προτάσεις

Ενότητα 10η - Οι επιρρηματικές δευτερεύουσες προτάσεις (μέρος α΄)

Ενότητα 11η - Οι επιρρηματικές δευτερεύουσες προτάσεις (μέρος β΄)

2



ΑΝΩΜΑΛΑ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ



ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

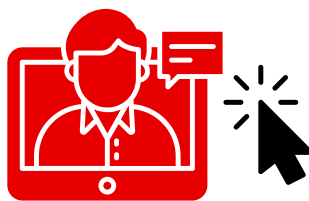
Μερικά επίθετα σχηματίζουν:

- α.** Το **συγκριτικό** του επιθέτου με τις καταλήξεις για το αρσενικό και θηλυκό γένος σε **-ίων** και **-ων** και για το ουδέτερο γένος σε **-ιον** και **-ον**.
- β.** Τον **υπερθετικό** με τις καταλήξεις για το αρσενικό γένος σε **-ιστος**, για το θηλυκό γένος σε **-ίστη** και για το ουδέτερο γένος σε **-ιστον**.

Σχηματική παράσταση καταλήξεων

Συγκριτικός:
αρσ. / θηλ.: **-ίων, -ων**
ουδ.: **-ιον, -ον**

Υπερθετικός:
αρσ.: **-ιστος**
θηλ.: **-ίστη**
ουδ.: **-ιστον**



ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΗΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ
---------	-------------	-------------

1. αἰσχρός	ὁ, ἡ αἰσχίων, τὸ αἴσχιον	αἴσχιτος
2. εχθρός	ὁ, ἡ ἐχθίων, τὸ ἐχθιονκαι ομαλά ἐχθρότερος	ἔχθιστος ἐχθρότατος
3. ἡδύς	ὁ, ἡ ἡδίων, τὸ ἥδιον	ἥδιστος
4. καλός	ὁ, ἡ καλλίων, τὸ κάλλιον	κάλλιστος
5. μέγας	ὁ, ἡ μείζων, τὸ μείζον	μέγιστος
6. ῥάδιος	ὁ, ἡ ῥάων, τὸ ῥᾶον	ῥᾶστος
7. ταχύς	ὁ, ἡ θάπτων, τὸ θᾶπτον	τάχιστος
8. ἀγαθός	ὁ, ἡ ἀμείνων, τὸ ἄμεινον ὁ, ἡ βελτίων, τὸ βέλτιον ὁ, ἡ κρείττων, τὸ κρεῖττον ὁ, ἡ λῶων, τὸ λῶον	ἄριστος βέλτιστος κράτιστος λῶστος
9. κακός	ὁ, ἡ κακίων, τὸ κάκιον ὁ, ἡ χείρων, τὸ χεῖρον	κάκιστος χείριστος
10. μακρός	μακρότερος	μακρότατος (ομαλά) μήκιστος
11. μικρός	μικρότερος ὁ, ἡ ἐλάπτων, τὸ ἔλαπτον ὁ, ἡ ἥπτων, τὸ ἥπτον	μικρότατος (ομαλά) ἐλάχιστος επιρρ. ἥκιστα
12. ὀλίγος	ὁ, ἡ μείων, τὸ μεῖον	ὀλίγιστος
13. πολύς	ὁ, ἡ πλείων, τὸ πλέον	πλεῖστος



Η κλίση του συγκριτικού βαθμού των ανωμάτων παραθετικών



Τα συγκριτικά σε - **ίων, -ιον** (ή -ων -ον) είναι **δικατάληκτα επίθετα της γ' κλίσης** με τρία γένη και κλίνονται κατά το ακόλουθο παράδειγμα.

Ενικός αριθμός

	Αρσενικό + Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον.	ὁ ἡ βελτίων	τὸ βέλτιον
Γεν.	τοῦ τῆς βελτίονος	τοῦ βελτίονος
Δοτ.	τῷ τῇ βελτίονι	τῷ βελτίονι
Αιτ.	τὸν τὴν βελτίονα ἢ βελτίω	τὸ βέλτιον
Κλ.	(ῶ) βέλτιον	(ῶ) βέλτιον

Πληθυντικός αριθμός

	Αρσενικό + Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον.	οἱ αἱ βελτίονες ἢ βελτίους	τὰ βελτίονα ἢ βελτίω
Γεν.	τῶν βελτιόνων	τῶν βελτιόνων
Δοτ.	τοῖς ταῖς βελτίοσι(ν)	τοῖς βελτίοσι(ν)
Αιτ.	τούς τὰς βελτίονας ἢ βελτίους	τὰ βελτίονα ἢ βελτίω
Κλ.	(ῶ) βελτίονες ἢ βελτίους	(ῶ) βελτίονα ἢ βελτίω



ΑΝΩΜΑΛΑ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ

Ο θετικός βαθμός σε αρκετά επιρρήματα σχηματίζεται ομαλά.

Π.χ. καλός - καλῶς, κακός - κακῶς, μέγας - μεγάλως.

Ο συγκρητικός βαθμός σχηματίζεται από την αιτιατική ενικού ουδετέρου γένους του συγκριτικού βαθμού.

Π.χ. τὸ κάλλιον - κάλλιον.

Ο υπερθετικός βαθμός σχηματίζεται από την αιτιατική πληθυντικού ουδετέρου γένους του υπερθετικού βαθμού.

Π.χ. τὰ κάλλιστα - κάλλιστα.

Τα συνηθέστερα επιρρήματα της κατηγορίας αυτής είναι τα ακόλουθα:

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ
1. καλῶς	κάλλιον	κάλλιστα
2. μεγάλως (μέγας)	μεῖζον	μέγιστα
3. εὖ (ἀγαθός)	ἄμεινον βέλτιον κρεῖττον λῶον	ἄριστα βέλτιστα κράτιστα λῶστα
4. κακῶς	κάκιον χεῖρον	κάκιστα χείριστα
5. ὀλίγον	μείον ἔλαττον ἥττον	ὀλίγιστα ἐλάχιστα ἥκιστα
6. πολύ	πλέον	πλεῖστα / πλεῖστον
7. μάλα (= πολύ)	μᾶλλον	μάλιστα

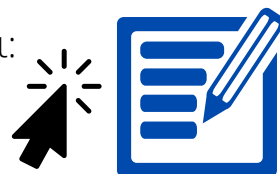




ΟΙ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

Οι επιρρηματικοί προσδιορισμοί εκφέρονται:

α. μονολεκτικά και β. περιφραστικά.



Μονολεκτικά με:

**ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ**

1. Επιρρήματα.

Π.χ.

ἤλθες χθές.

2. Πλάγιες πτώσεις ονομάτων (ουσιαστικών και αντωνυμιών).

Π.χ.

ἤλθες νυκτός.

3. Επιρρηματικές μετοχές (δηλ. τελικές, υποθετικές, χρονικές, αιτιολογικές, τροπικές και εναντιωματικές).

Π.χ.

Ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ ἀπῆλθον.

4. Επιρρηματικό κατηγορούμενο.

Π.χ.

Κῦρος ἄσμενος ἑώρα τοὺς Ἕλληνας νικῶντας.

5. Απαρέμφατο της αναφοράς.

Π.χ.

Κῦρος ἦν ἀξιώτατος ἄρχειν.

6. Απαρέμφατο του σκοπού ή του αποτελέσματος.

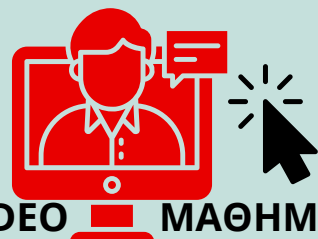
Π.χ.

Τὴν πόλιν φυλάττειν αὐτοῖς παρέδωκαν.

7. Απόλυτο Απαρέμφατο.

Π.χ.

Ἀληθές γε ὥς ἔπος εἰπεῖν οὐδὲν εἰρήκασιν.



VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

Περιφραστικά με:

1. Εμπρόθετους προσδιορισμούς ή προθετικά σύνολα.

Π.χ.

Ἐν τῇ ἀγορᾷ ἔμειναν.

2. Δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις (δηλ. τελικές, υποθετικές, χρονικές, αιτιολογικές, συμπερασματικές ή αποτελεσματικές, εναντιωματικές ή παραχωρητικές και επιρρηματικές αναφορικές).

Π.χ.

Δίκαιος γίγνου, ἵνα καὶ δικαίων τυγχάνης.

Οι πλάγιες πτώσεις σαν επιρρήματα





ΟΙ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ



ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Ο συγκριτικός και ο υπερθετικό βαθμός σχηματίζονται από το θέμα **της γενικής του αρσενικού του θετικού βαθμού** του επιθέτου με τις **παραθετικές καταλήξεις**:

Γράφεται με ο, όταν η προηγούμενη συλλαβή είναι φύσει ή θέσει μακρά.

Έχουν το **δίχρονο φωνήεν** που προηγείται της κατάληξης - (ο)τερος, -(ο)τατος **μακρό**:

α. Τα σύνθετα με β' συνθετικό μια από τις λέξεις: **θυμός, κῦρος, κίνδυνος, λύπη, νίκη, τιμή, χυλός, χυμός, ψυχή, ὕλη.**

Π.χ. ἄθυμος - ἄθυμότερος - ἄθυμότατος.

β. Τα ρηματικά επίθετα σε **-ατος** έχουν το **-α** μακρό όταν παράγονται από ρήματα σε **-αω**.

Π.χ. ὁρατός - ὁρατότερος - ὁρατότατος.

γ. Τα σε **-υτος** ρηματικά επίθετα παράγωγα από ρήματα σε **-υω** έχουν το **-υ-** μακρό.

Π.χ. ἀπόλυτος - ἀπολυτότερος - ἀπολυτότατος.

1. -ότερος -α -ον,
-οτατος -η -ον



Γράφεται με ω, όταν η προηγούμενη συλλαβή είναι βραχεία.

Έχουν το **δίχρονο φωνήεν** που προηγείται της κατάληξης -
(ο)τερος, -(ο)τατος **βραχύ:**

α. Όσα λήγουν σε: **-αλος, -ανός, -αρός, -ιος, -ικός, -ιμός, -ινός, -ιτός, -υλός, -υρός.**

Π.χ. άπαλός - άπαλώτερος - άπαλώτατος.

β. Τα επίθετα: **μαλακός, θηλυκός, δαψιλός, όργίλος, ποικίλος, ήσυχος, άνώδυνος, έπώδυνος.**

Π.χ. μαλακός - μαλακώτερος - μαλακώτατος.

Εξαιρούνται και έχουν **μακρό** το **δίχρονο τα:** **σιγαλός, τρανός, άνιαρός, φλύαρος, λιτός, ίσχυρός, άκριβός, ψιλός, γρυπός, άτρυτος, στυφός, κυφός.**

Π.χ. άνιαρός - άνιαρότερος - άνιαρότατος.

2. -ώτερος -α -ον, **-ώτατος -η -ον**

3. -έστερος -α -ον, **-εστατος -η -ον**

Σχηματίζουν τα παραθετικά τους:

α. Τα σιγμόληκτα επίθετα σε **-ης, -ες.**

β. Τα τριτόκλιτα επίθετα σε **-ων, -ον (γενική -ονος).**

γ. Τα επίθετα: **άσμενος, άκρατος, έρρωμένος, πέννης.**

Π.χ. άληθής - άληθέστερος - άληθέστατος.

4. -ούστερος -α -ον,
-ούστατος -η -ον

Σχηματίζουν τα παραθετικά τους το επίθετο **άπλοῦς** και τα δευτερόκλιτα συνηρημένα με β' συνθετικό το όνομα **νοῦς**.
Π.χ. εὔνους - εὐνούστερος - εὐνούστατος.

5. -ίστερος -α -ον,
-ίστατος -η -ον

Σχηματίζουν τα παραθετικά τους τα επίθετα: **λάλος, κλέπτης, πλεονέκτης, ἄρπαξ, βλάξ**.
Π.χ. λάλος - λαλίστερος - λαλίστατος.

6. -αίτερος -α -ον,
-αίτατος -η -ον

Σχηματίζουν τα παραθετικά τους τα επίθετα:

- παλαιός** - παλαιότερος - παλαιάτατος
- γεραιός** - γεραίτερος - γεραίτατος
- σχολαῖος** - σχολαίτερος - σχολαίτατος
- ἴσος** - ισαίτερος - ισαίτατος
- ὄψιος** - ὀψιαίτερος - ὀψιαίτατος
- (πλησίος)** - πλησιαίτερος - πλησιαίτατος
- πρῶος** - πρωαίτερος - πρωαίτατος
- εὔδιος** - εὐδαίταιρος - εὐδιαίτατος
(και εὐδιέστερος - εὐδιέστατος)
- ἥσυχος** - ἥσυχαιταιρος - ἥσυχαιτατος
(και ἥσυχώτερος - ἥσυχώτατος)
- ἴδιος** - ιδιαίτερος - ιδιαίτατος
(και ιδιώτερος - ιδιώτατος)
- φίλος** - φιλαίτερος - φιλαίτατος
(και φιλίων ή φίλτερος - φίλτατος)



Ομαλά παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων

Ι. ΜΟΝΟΛΕΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ



ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

1. Τα δευτερόκλιτα επίθετα σε -ος, -η (ή -α), -ον παίρνουν την κατάληξη **-ότερος, -ότατος**, όταν πριν από το χαρακτήρα **ο** υπάρχει **φύσει ή θέσει μακρόχρονη συλλαβή** (θέσει μακρόχρονη ονομάζεται μία συλλαβή, όταν ύστερα από βραχύχρονο φωνήεν ακολουθούν δύο ή τρία σύμφωνα ή ένα διπλό σύμφωνο).

Π.χ.

ξηρός - ξη**ρό**τερος - ξη**ρό**τατος.
γενναῖος - γενναι**ό**τερος - γενναι**ό**τατος.
σεμνός - σεμν**ό**τερος - σεμν**ό**τατος.
ἔνδοξος - ἐνδοξ**ό**τερος - ἐνδοξ**ό**τατος.

Τα δευτερόκλιτα επίθετα σε -ος, -η (ή -α), -ον παίρνουν την κατάληξη **-ώτερος, -ώτατος**, όταν πριν από το χαρακτήρα **ο** υπάρχει βραχύχρονη συλλαβή.

Π.χ.

νέος - νε**ώ**τερος - νε**ώ**τατος.
σοφός - σοφ**ώ**τερος - σοφ**ώ**τατος.

2. Από τα τριτόκλιτα επίθετα, τα φωνηεντόληκτα σε -ύς, -εῖα, -ὺ παίρνουν την κατάληξη **-ύτερος, -ύτατος**.

Π.χ.

ὄξύς - ὄξ**ύ**τερος - ὄξ**ύ**τατος.
βαθύς - βαθ**ύ**τερος - βαθ**ύ**τατος.



Από τα τριτόκλιτα επίθετα, τα ενρινόληκτα σε -ων, -ον και τα σιγμόληκτα -ης, -ες παίρνουν την κατάληξη **-έστερος, -έστατος**.

Π.χ.

σώφρων - σωφρον**έ**στερος - σωφρον**έ**στατος.
ἀληθής - ἀληθ**έ**στερος - ἀληθ**έ**στατος.

II . ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΑ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

Όλα τα παραθετικά που σχηματίζουν μονολεκτικά παραθετικά έχουν και περιφραστικά παραθετικά. Οι μετοχές έχουν μόνο περιφραστικά παραθετικά.

Θετικός

ἀληθής



Συγκριτικός

μᾶλλον ἀληθής



Υπερθετικός

μάλιστα ἀληθής

συμφέρων



μᾶλλον συμφέρων



μάλιστα συμφέρων

III . ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ

Ο θετικός βαθμός σχηματίζεται από τη γενική πληθυντικού του αρσενικού γένους, αν στη θέση του **-ν** θέσουμε **-ς**.

Π.χ.

τῶν δικαίων**ν** - δικαίω**ς**

τῶν σοφῶ**ν** - σοφῶ**ς**

τῶν ὀξέω**ν** - ὀξέω**ς**

τῶν σωφρόνω**ν** - σωφρόνω**ς**

Ο συγκριτικός βαθμός σχηματίζεται από την αιτιατική ενικού ουδέτερου γένους του συγκριτικού βαθμού.

Π.χ.

τὸ δικαιότερον - δικαιότερον

τὸ σοφώτερον - σοφώτερον

τὸ ὀξύτερον - ὀξύτερον

τὸ σωφρονέστερον - σωφρονέστερον

Ο υπερθετικός βαθμός σχηματίζεται από την αιτιατική πληθυντικού ουδέτερου γένους του υπερθετικού βαθμού.

Π.χ.

τὰ δικαιότατα - δικαιότατα

τὰ σοφώτατα - σοφώτατα

τὰ ὀξύτατα - ὀξύτατα

τὰ σωφρονέστατα - σωφρονέστατα

IV. ΣΥΓΚΡΙΣΗ - Β΄ ΟΡΟΣ ΣΥΓΚΡΙΣΗΣ

Σε μια σύγκριση έχουμε δύο όρους, το πρόσωπο ή το πράγμα που συγκρίνεται λέγεται **α΄ όρος**, ενώ εκείνο με το οποίο συγκρίνεται λέγεται **β΄ όρος** σύγκρισης.

Π.χ.

Ἡ ἀρετὴ (α΄ όρος) σεμνοτέρα τῆς κακίας (β΄ όρος) ἐφαίνετο.

α. Επίθετο ή επίρρημα συγκριτικού βαθμού
(καμιά φορά ρόλο συγκριτικού παίζει και ο υπερθετικός βαθμός).

Π.χ.

Ἡ σιγή ἐστὶν **αἰρετωτέρα** τοῦ λόγου.

β. Λέξεις με συγκριτική έννοια (ἄλλος, διάφορος, ἐναντίος, ἄλλοῖος, διπλάσιος, πολλαπλάσιος κ.ά.).

Π.χ.

Ἐγὼ ἔπεισα οὐκ **ἄλλη** τέχνη ἢ τῇ ῥητορικῇ.

Στη σύγκριση είναι απαραίτητα:

Όροι σύγκρισης

α΄ όρος: —————> Με οποιοδήποτε τρόπο.

- β΄ όρος:**
- Με **γενική συγκριτική**, όταν είναι ουσιαστικό ή κάποια άλλη λέξη που ισοδυναμεί με ουσιαστικό (αντωνυμία, μετοχή, έναρθρο απαρέμφατο).
Π.χ.
Οἱ ὀφθαλμοὶ πιστότεροι μάρτυρές εἰσι **τῶν ὠτῶν**.
 - Με το **ἢ** και **ομοιόπτωτα** προς τον α΄ όρο.
Π.χ.
Παρουσάτις ἐφίλει Κῦρον μᾶλλον ἢ τὸν **Ἀρταξέρξην**.
 - Με το **ἢ** και **ομοιότροπα** προς τον α΄ όρο, όταν δεν είναι κάποιο ουσιαστικό αλλά κάποια άλλη λέξη ή φράση.
Π.χ.
Καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ **πλουτεῖν** θέλε.

Σημείωση:

Στη νεοελληνική γλώσσα ο β' όρος σύγκρισης εκφέρεται:

1. Με τις προθέσεις: **α.** από + αιτιατική, **β.** παρά + ίδια πτώση με τον α' όρο.

Π.χ.

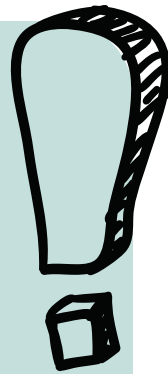
Ο Κώστας είναι υψηλότερος **από τον Παύλο**.

Καλύτερα να πας εσύ **παρά εγώ**.

2. Με απλή γενική.

Π.χ.

Ο Κώστας είναι μικρότερός **σου**.



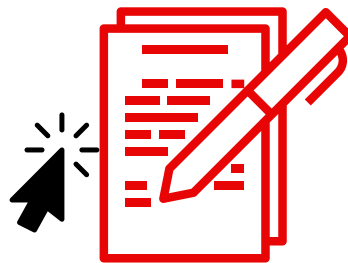
V . ΕΠΙΘΕΤΑ ΠΟΥ ΔΕ ΣΧΗΜΑΤΙΖΟΥΝ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

Δε σχηματίζουν παραθετικά τα επίθετα που σημαίνουν: **ύλη** (π.χ. λίθινος, αργυροῦς), **τόπο** (π.χ. χερσαῖος, θαλάσσιος), **χρόνο** (π.χ. ἡμερήσιος, θερινός), **μέτρο** (π.χ. σταδιαῖος, πηχυαῖος), **συγγένεια ή καταγωγή** (π.χ. πατρῷος, μητρικός), **μόνιμη κατάσταση** (π.χ. θνητός, νεκρός) κ.ά.

Επίσης δε σχηματίζουν παραθετικά τα **σύνθετα επίθετα** με α' συνθετικό το στερητικό ἄ-, το επίθετο **πᾶς** ή την πρόθεση **ὕπέρ**: π.χ. ἄψυχος, πάνσοφος, ὑπέρλαμπρος κ.ά.



ONLINE TEST



ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

3



Α' τάξη συνηρημένων ρημάτων (-άω, -ῶ)

Παράδειγμα κλίσης συνηρημένου σε
-άω (τιμάω-ῶ)



Ενεργητική Φωνή

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

(τιμάω)	τιμῶ
(τιμάεις)	τιμᾶς
(τιμάει)	τιμᾷ
(τιμάομεν)	τιμῶμεν
(τιμάετε)	τιμᾶτε
(τιμάουσι)	τιμῶσι(ν)

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

(τιμάω)	τιμῶ
(τιμάῃς)	τιμᾶς
(τιμάῃ)	τιμᾷ
(τιμάωμεν)	τιμῶμεν
(τιμάῃτε)	τιμᾶτε
(τιμάωσι)	τιμῶσι(ν)

ΕΥΚΤΙΚΗ

(τιμάοιμι)	τιμῶμι ἢ τιμῶην
(τιμάοις)	τιμῶς ἢ τιμῶης
(τιμάοι)	τιμῶ ἢ τιμῶη
(τιμάοιμεν)	τιμῶμεν
(τιμάοιτε)	τιμῶτε
(τιμάοιεν)	τιμῶεν

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

-	-
(τίμαε)	τίμα
(τιμάετω)	τιμάτω
-	-
(τιμάετε)	τιμᾶτε
(τιμαόντων) ἢ	τιμώντων ἢ
(τιμαέτωσαν)	τιμάτωσαν

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

(τιμάεν)	τιμᾶν
----------	-------

ΜΕΤΟΧΗ

(τιμάων)	τιμῶν
(τιμάουσα)	τιμῶσα
(τιμάον)	τιμῶν



ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ



(έτίμαον) έτίμων

(έτίμαες) έτίμας

(έτίμαε) έτίμα

(έτιμάομεν) έτιμῶμεν

(έτιμάετε) έτιμᾶτε

(έτίμαον) έτίμων

Μέση φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

(τιμάομαι) τιμῶμαι

(τιμάη, -ει) τιμᾶ

(τιμάεται) τιμᾶται

(τιμαόμεθα) τιμώμεθα

(τιμάεσθε) τιμᾶσθε

(τιμάονται) τιμῶνται

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

(τιμάωμαι) τιμῶμαι

(τιμάη) τιμᾶ

(τιμάηται) τιμᾶται

(τιμαώμεθα) τιμώμεθα

(τιμάησθε) τιμᾶσθε

(τιμάωνται) τιμῶνται

ΕΥΚΤΙΚΗ

(τιμαοίμην) τιμῶμην

(τιμάοιο) τιμῶο

(τιμάοιτο) τιμῶτο

(τιμαοίμεθα) τιμώμεθα

(τιμάοισθε) τιμῶσθε

(τιμάοιντο) τιμῶντο

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

-
(τιμάου) τιμῶ

(τιμαέσθω) τιμάσθω

-
(τιμάεσθε) τιμᾶσθε

(τιμαέσθων) ή τιμάσθων ή

(τιμαέσθωσαν) τιμάσθωσαν

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

(τιμάεσθαι) τιμᾶσθαι

ΜΕΤΟΧΗ

(τιμαόμενος) τιμώμενος

(τιμαομένη) τιμωμένη

(τιμαόμενον) τιμώμενον

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

(έτιμάομην) έτιμώμην

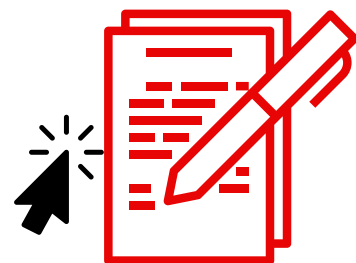
(έτιμάου) έτιμῶ

(έτιμάετο) έτιμᾶτο

(έτιμαόμεθα) έτιμώμεθα

(έτιμάεσθε) έτιμᾶσθε

(έτιμάοντο) έτιμῶντο



ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

 Κλίση μετοχής ενεστώτα
συνηρημένων ρημάτων σε -άω

Ενεργητική Φωνή

Κλίση μετοχής του ρήματος: τιμάω-ῶ

Αρσενικό

Θηλυκό

Ουδέτερο

Ενικός αριθμός

Ον.	ὁ τιμῶν	ἡ τιμῶσα	τὸ τιμῶν
Γεν.	τοῦ τιμῶντος	τῆς τιμώσης	τοῦ τιμῶντος
Δοτ.	τῷ τιμῶντι	τῇ τιμώσῃ	τῷ τιμῶντι
Αιτ.	τὸν τιμῶντα	τὴν τιμῶσαν	τὸ τιμῶν
Κλ.	(ῶ) τιμῶν	(ῶ) τιμῶσα	(ῶ) τιμῶν

Πληθυντικός αριθμός

Ον.	οἱ τιμῶντες	αἱ τιμῶσαι	τὰ τιμῶντα
Γεν.	τῶν τιμώντων	τῶν τιμωσῶν	τῶν τιμώντων
Δοτ.	τοῖς τιμῶσι	ταῖς τιμώσαις	τοῖς τιμῶσι
Αιτ.	τοὺς τιμῶντας	τὰς τιμώσας	τὰ τιμῶντα
Κλ.	(ῶ) τιμῶντες	(ῶ) τιμῶσαι	(ῶ) τιμῶντα

Μέση Φωνή

Κλίση μετοχής του ρήματος: τιμάομαι-ῶμαι

Ενικός αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον.	ὁ τιμώμενος	ἡ τιμωμένη	τὸ τιμώμενον
Γεν.	τοῦ τιμωμένου	τῆς τιμωμένης	τοῦ τιμωμένου
Δοτ.	τῷ τιμωμένῳ	τῇ τιμωμένῃ	τῷ τιμωμένῳ
Αιτ.	τὸν τιμώμενον	τὴν τιμωμένην	τὸ τιμώμενον
Κλ.	(ῶ) τιμώμενε	(ῶ) τιμωμένη	(ῶ) τιμώμενον

Πληθυντικός αριθμός

Ον.	οἱ τιμώμενοι	αἱ τιμώμεναι	τὰ τιμώμενα
Γεν.	τῶν τιμωμένων	τῶν τιμωμένων	τῶν τιμωμένων
Δοτ.	τοῖς τιμωμένοις	ταῖς τιμωμέναις	τοῖς τιμωμένοις
Αιτ.	τοὺς τιμωμένους	τὰς τιμωμένας	τὰ τιμώμενα
Κλ.	(ῶ) τιμώμενοι	(ῶ) τιμώμεναι	(ῶ) τιμώμενα

4



Β' τάξη συνηρημένων ρημάτων (-έω, -ῶ)



ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ

ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Παράδειγμα κλίσης συνηρημένου σε -έω (ποιέω-ῶ)

Ενεργητική Φωνή

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

(ποιέω)	ποιῶ
(ποιέεις)	ποιεῖς
(ποιέει)	ποιεῖ
(ποιέομεν)	ποιοῦμεν
(ποιέετε)	ποιεῖτε
(ποιέουσι)	ποιοῦσι(ν)

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

(ποιέω)	ποιῶ
(ποιέῃς)	ποιῇς
(ποιέῃ)	ποιῇ
(ποιέωμεν)	ποιῶμεν
(ποιέῃτε)	ποιῇτε
(ποιέωσι)	ποιῶσι(ν)

ΕΥΚΤΙΚΗ

(ποιέοιμι)	ποιοῖμι ἢ ποιοίην
(ποιέοις)	ποιοῖς ἢ ποιοίης
(ποιέοι)	ποιοῖ ἢ ποιοίῃ
(ποιέοιμεν)	ποιοῖμεν
(ποιέοιτε)	ποιοῖτε
(ποιέοιεν)	ποιοῖεν

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

-	-
(ποίηε)	ποίηι
(ποιεέτω)	ποιείτω
-	-
(ποιέετε)	ποιεῖτε
(ποιεόντων) ἢ (ποιεέτωσαν)	ποιούντων ἢ ποιείτωσαν

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

(ποιέεν) ποιεῖν

ΜΕΤΟΧΗ

(ποιέων)	ποιῶν
(ποιέουσα)	ποιοῦσα
(ποιέον)	ποιοῦν

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

(ἐποίεον) ἐποίουν

(ἐποίεες) ἐποίεις

(ἐποίεε) ἐποίει

(ἐποιέομεν) ἐποιοῦμεν

(ἐποιέετε) ἐποιεῖτε

(ἐποίεον) ἐποίουν



Μέση φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

(ποιέομαι) ποιοῦμαι

(ποιέη, -ει) ποιῇ ή ποιεῖ

(ποιέεται) ποιεῖται

(ποιεόμεθα) ποιούμεθα

(ποιέεσθε) ποιεῖσθε

(ποιέονται) ποιοῦνται

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

(ποιέωμαι) ποιῶμαι

(ποιέη) ποιῇ

(ποιέηται) ποιῇται

(ποιεώμεθα) ποιώμεθα

(ποιέησθε) ποιῇσθε

(ποιέωνται) ποιῶνται

ΕΥΚΤΙΚΗ

(ποιεοίμην) ποιοίμην

(ποιέοιο) ποιοῖο

(ποιέοιτο) ποιοῖτο

(ποιεοίμεθα) ποιοίμεθα

(ποιέοισθε) ποιοῖσθε

(ποιέοιντο) ποιοῖντο

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

-

(ποιέου)

(ποιεέσθω)

-

(ποιέεσθε)

(ποιεέσθων) ή

(ποιεέσθωσαν)

-

ποιοῦ

ποιεῖσθω

-

ποιεῖσθε

ποιεῖσθων ή

ποιεῖσθωσα

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

(ποιέεσθαι)

ποιεῖσθαι

ΜΕΤΟΧΗ

(ποιεόμενος)

ποιούμενος

(ποιεομένη)

ποιουμένη

(ποιεόμενον)

ποιούμενον

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ



(ἐποιεόμην)

ἐποιούμην

(ἐποιέου)

ἐποιοῦ

(ἐποιέετο)

ἐποιεῖτο

(ἐποιεόμεθα)

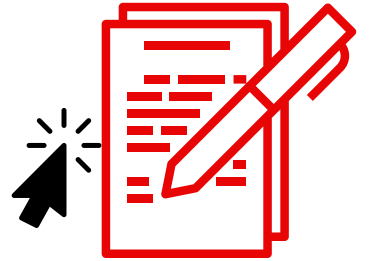
ἐποιούμεθα

(ἐποιέεσθε)

ἐποιεῖσθε

(ἐποιέοντο)

ἐποιοῦντο



ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ



**Κλίση ΜΕΤΟΧΗΣ ενεστώτα
συνηρημένων ρημάτων σε -έω**

Ενεργητική Φωνή.

Κλίση μετοχής του ρήματος: ποιέω-ῶ

Ενικός αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον.	ὁ ποιῶν	ἡ ποιοῦσα	τὸ ποιοῦν
Γεν.	τοῦ ποιοῦντος	τῆς ποιούσης	τοῦ ποιοῦντος
Δοτ.	τῷ ποιοῦντι	τῇ ποιούσῃ	τῷ ποιοῦντι
Αιτ.	τὸν ποιοῦντα	τὴν ποιοῦσαν	τὸ ποιοῦν
Κλ.	(ῶ) ποιῶν	(ῶ) ποιοῦσα	(ῶ) ποιοῦν

Πληθυντικός αριθμός

Ον.	οἱ ποιοῦντες	αἱ ποιοῦσαι	τὰ ποιοῦντα
Γεν.	τῶν ποιούντων	τῶν ποιοουσῶν	τῶν ποιούντων
Δοτ.	τοῖς ποιοῦσι	ταῖς ποιοούσαις	τοῖς ποιοῦσι
Αιτ.	τοὺς ποιοῦντας	τὰς ποιοούσας	τὰ ποιοῦντα
Κλ.	(ῶ) ποιοῦντες	(ῶ) ποιοῦσαι	(ῶ) ποιοῦντα

Μέση Φωνή

κλίση μετοχής του ρήματος: ποιέομαι-οὔμαι



Ενικός αριθμός

Ον.	ὁ ποιούμενος	ἡ ποιουμένη	τὸ ποιούμενον
Γεν.	τοῦ ποιουμένου	τῆς ποιουμένης	τοῦ ποιουμένου
Δοτ.	τῷ ποιουμένῳ	τῇ ποιουμένῃ	τῷ ποιουμένῳ
Αιτ.	τὸν ποιούμενον	τὴν ποιουμένην	τὸ ποιούμενον
Κλ.	(ῶ) ποιούμενε	(ῶ) ποιουμένη	(ῶ) ποιούμενον

Πληθυντικός αριθμός

Ον.	οἱ ποιούμενοι	αἱ ποιούμεναι	τὰ ποιούμενα
Γεν.	τῶν ποιουμένων	τῶν ποιουμένων	τῶν ποιουμένων
Δοτ.	τοῖς ποιουμένοις	ταῖς ποιουμέναις	τοῖς ποιουμένοις
Αιτ.	τοὺς ποιουμένους	τὰς ποιουμένας	τὰ ποιούμενα
Κλ.	(ῶ) ποιούμενοι	(ῶ) ποιούμεναι	(ῶ) ποιούμενα

5

Γ' τάξη συνηρημένων ρημάτων (-όω, -ῶ)



ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ

ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Παράδειγμα κλίσης συνηρημένου σε -όω (δηλόω-ῶ)

Ενεργητική Φωνή

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

(δηλόω)	δηλῶ
(δηλόεις)	δηλοῖς
(δηλόει)	δηλοῖ
(δηλόομεν)	δηλοῦμεν
(δηλόετε)	δηλοῦτε
(δηλόουσι)	δηλοῦσι(ν)

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

(δηλόω)	δηλῶ
(δηλόῃς)	δηλοῖς
(δηλόῃ)	δηλοῖ
(δηλόωμεν)	δηλῶμεν
(δηλόῃτε)	δηλῶτε
(δηλόωσι)	δηλῶσι(ν)

ΕΥΚΤΙΚΗ

(δηλόοιμι)	δηλοῖμι ή δηλοίην
(δηλόοις)	δηλοῖς ή δηλοίης
(δηλόοι)	δηλοῖ ή δηλοίη
(δηλόοιμεν)	δηλοῖμεν
(δηλόοιτε)	δηλοῖτε
(δηλόοιεν)	δηλοῖεν

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

-	-
(δήλοε)	δήλου
(δηλοέτω)	δηλούτω
-	-
(δηλόετε)	δηλοῦτε
(δηλοόντων) ή (δηλοέτωσαν)	δηλούντων ή δηλούτωσαν

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

(δηλόεν)	δηλοῦν
----------	--------

ΜΕΤΟΧΗ

(δηλόων)	δηλῶν
(δηλόουσα)	δηλοῦσα
(δηλόον)	35 δηλοῦν

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

(έδηλοον)	έδηλουν
(έδηλοες)	έδηλους
(έδηλοε)	έδηλου
(έδηλόομεν)	έδηλοῦμεν
(έδηλόετε)	έδηλοῦτε
(έδηλοον)	έδηλουν



Μέση φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΥΚΤΙΚΗ

(δηλόομαι) δηλοῦμαι

(δηλόη, -ει) **δηλοῖ**

(δηλόεται) δηλοῦται

(δηλοόμεθα) δηλούμεθα

(δηλόεσθε) δηλοῦσθε

(δηλόονται) δηλοῦνται

(δηλόωμαι) δηλῶμαι

(δηλόη) **δηλοῖ**

(δηλόηται) δηλῶται

(δηλωόμεθα) δηλώμεθα

(δηλόησθε) δηλῶσθε

(δηλόωνται) δηλῶνται

(δηλοοίμην) δηλοίμην

(δηλόοιο) δηλοῖο

(δηλόοιτο) δηλοῖτο

(δηλοοίμεθα) δηλοίμεθα

(δηλόοισθε) δηλοῖσθε

(δηλόοιντο) δηλοῖντο

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

ΜΕΤΟΧΗ

-
(δηλόου) δηλοῦ

(δηλοέσθω) δηλούσθω

-
(δηλόεσθε) δηλοῦσθε

(δηλοέσθων) ή δηλούσθων ή
(δηλοέσθωσαν) δηλούσθωσαν

(δηλόεσθαι) δηλοῦσθαι

(δηλοόμενος) δηλούμενος

(δηλοομένη) δηλουμένη

(δηλοόμενον) δηλούμενον

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

(έδηλοόμην) έδηλούμην

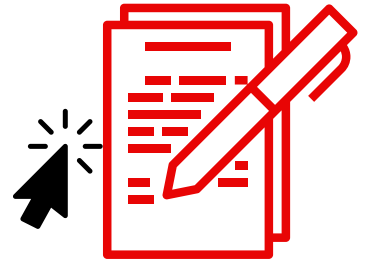
(έδηλόου) έδηλοϋ

(έδηλόετο) έδηλοϋτο

(έδηλοόμεθα) έδηλούμεθα

(έδηλόεσθε) έδηλοϋσθε

(έδηλόοντο) έδηλοϋντο



ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**Κλίση μετοχής ενεστώτα
συνηρημένων ρημάτων σε -όω**

Ενεργητική Φωνή

Κλίση μετοχής του ρήματος: δηλόω-ῶ

Ενικός αριθμός

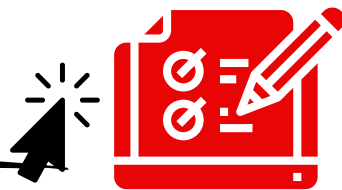
	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον.	ὁ δηλῶν	ἡ δηλοῦσα	τὸ δηλοῦν
Γεν.	τοῦ δηλοῦντος	τῆς δηλούσης	τοῦ δηλοῦντος
Δοτ.	τῷ δηλοῦντι	τῇ δηλούσῃ	τῷ δηλοῦντι
Αιτ.	τὸν δηλοῦντα	τὴν δηλοῦσαν	τὸ δηλοῦν
Κλ.	(ῶ) δηλῶν	(ῶ) δηλοῦσα	(ῶ) δηλοῦν

Πληθυντικός αριθμός

Ον.	οἱ δηλοῦντες	αἱ δηλοῦσαι	τὰ δηλοῦντα
Γεν.	τῶν δηλούντων	τῶν δηλουσῶν	τῶν δηλούντων
Δοτ.	τοῖς δηλοῦσι	ταῖς δηλούσαις	τοῖς δηλοῦσι
Αιτ.	τοὺς δηλοῦντας	τὰς δηλούσας	τὰ δηλοῦντα
Κλ.	(ῶ) δηλοῦντες	(ῶ) δηλοῦσαι	(ῶ) δηλοῦντα

Μέση Φωνή

Κλίση μετοχής του ρήματος: δηλόομαι-οὔμαι



ONLINE TEST

Ενικός αριθμός

Ον.	ὁ δηλούμενος	ἡ δηλουμένη	τὸ δηλούμενον
Γεν.	τοῦ δηλουμένου	τῆς δηλουμένης	τοῦ δηλουμένου
Δοτ.	τῷ δηλουμένῳ	τῇ δηλουμένῃ	τῷ δηλουμένῳ
Αιτ.	τὸν δηλούμενον	τὴν δηλουμένην	τὸ δηλούμενον
Κλ.	(ῶ) δηλούμενε	(ῶ) δηλουμένη	(ῶ) δηλούμενον

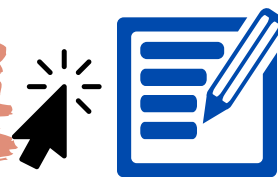
Πληθυντικός αριθμός

Ον.	οἱ δηλούμενοι	αἱ δηλούμεναι	τὰ δηλούμενα
Γεν.	τῶν δηλουμένων	τῶν δηλουμένων	τῶν δηλουμένων
Δοτ.	τοῖς δηλουμένοις	ταῖς δηλουμέναις	τοῖς δηλουμένοις
Αιτ.	τοὺς δηλουμένους	τὰς δηλουμένας	τὰ δηλούμενα
Κλ.	(ῶ) δηλούμενοι	(ῶ) δηλούμεναι	(ῶ) δηλούμενα

6



Αόριστος β' ενεργητικής και μέσης φωνής



ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Μερικά ρήματα σχηματίζουν τον ενεργητικό και μέσο αόριστο **χωρίς το χρονικό χαρακτήρα -σ-** και με τις καταλήξεις του αντίστοιχου **παρατατικού στην οριστική** και του αντίστοιχου **ενεστώτα στις άλλες εγκλίσεις, το απαρέμφατο και τη μετοχή**. Ο αόριστος αυτός, είτε ενεργητικός είτε μέσος ονομάζεται **αόριστος δεύτερος** και πάντοτε έχει τροποποιημένο θέμα σε σχέση με το θέμα άλλων χρόνων.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β'

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ἔ-βαλ-ον

ἔ-βαλ-ες

ἔ-βαλ-ε

έ-βάλ-ομεν

έ-βάλ-ετε

ἔ-βαλ-ον

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

βάλ-ω

βάλ-ης

βάλ-η

βάλ-ωμεν

βάλ-ητε

βάλ-ωσι(ν)

ΕΥΚΤΙΚΗ

βάλ-οιμι

βάλ-οις

βάλ-οι

βάλ-οιμεν

βάλ-οιτε

βάλ-οιεν

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

-

βάλ-ε

βαλ-έτω

-

βάλ-ετε

βαλ-όντων ή βαλ-έτωσαν

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

βαλ-εῖν

ΜΕΤΟΧΗ

βαλ-ὼν (βαλόντος)

βαλ-οὔσα (βαλούσης)

βαλ-ὸν (βαλόντος)



ΜΕΣΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β΄

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

έ-βαλ-όμην

έ-βάλ-ου

έ-βάλ-ετο

έ-βαλ-όμεθα

έ-βάλ-εσθε

έ-βάλ-οντο

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

βάλ-ωμαι

βάλ-η

βάλ-ηται

βαλ-ώμεθα

βάλ-ησθε

βάλ-ωνται

ΕΥΚΤΙΚΗ

βαλ-οίμην

βάλ-οιο

βάλ-οιτο

βαλ-οίμεθα

βάλ-οισθε

βάλ-οιντο

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

-

βαλ-οῦ

βαλ-έσθω

-

βάλ-εσθε

βαλ-έσθων ή βαλ-έσθωσαν

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

βαλ-έσθαι

ΜΕΤΟΧΗ

βαλ-όμενος

βαλ-ομένη

βαλ-όμενον



ΚΛΙΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β΄

Ενικός αριθμός

Αρσενικό

Ον. ό βαλ-ών

Γεν. τοῦ βαλ-όντος

Δοτ. τῷ βαλ-όντι

Αιτ. τὸν βαλ-όντα

Κλ. (ῶ) βαλ-ών

Θηλυκό

ή βαλ-οῦσα

τῆς βαλ-ούσης

τῇ βαλ-ούσῃ

τὴν βαλ-οῦσαν

(ῶ) βαλ-οῦσα

Ουδέτερο

τὸ βαλ-ὸν

τοῦ βαλ-όντος

τῷ βαλ-όντι

τὸ βαλ-ὸν

(ῶ) βαλ-ὸν

Πληθυντικός αριθμός

Ον.	οἱ βαλ-όντες	αἱ βαλ-οῦσαι	τὰ βαλ-όντα
Γεν.	τῶν βαλ-όντων	τῶν βαλ-ουσῶν	τῶν βαλ-όντων
Δοτ.	τοῖς βαλ-οῦσι(ν)	ταῖς βαλ-ούσαις	τοῖς βαλ-οῦσι(ν)
Αιτ.	τοὺς βαλ-όντας	τὰς βαλ-ούσας	τὰ βαλ-όντα
Κλ.	(ῶ) βαλ-όντες	(ῶ) βαλ-οῦσαι	(ῶ) βαλ-όντα

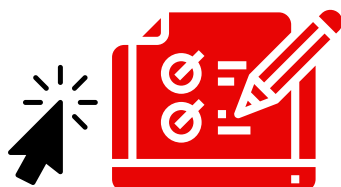
ΜΕΣΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β΄

Ενικός αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον.	ὁ βαλ-όμενος	ἡ βαλ-ομένη	τὸ βαλ-όμενον
Γεν.	τοῦ βαλ-ομένου	τῆς βαλ-ομένης	τοῦ βαλ-ομένου
Δοτ.	τῷ βαλ-ομένῳ	τῇ βαλ-ομένῃ	τῷ βαλ-ομένῳ
Αιτ.	τὸν βαλ-όμενον	τὴν βαλ-ομένην	τὸ βαλ-όμενον
Κλ.	(ῶ) βαλ-όμενε	(ῶ) βαλ-ομένη	(ῶ) βαλ-όμενον

Πληθυντικός αριθμός

Ον.	οἱ βαλ-όμενοι	αἱ βαλ-όμεναι	τὰ βαλ-όμενα
Γεν.	τῶν βαλ-ομένων	τῶν βαλ-ομένων	τῶν βαλ-ομένων
Δοτ.	τοῖς βαλ-ομένοις	ταῖς βαλ-ομέναις	τοῖς βαλ-ομένοις
Αιτ.	τοὺς βαλ-ομένους	τὰς βαλ-ομένας	τὰ βαλ-όμενα
Κλ.	(ῶ) βαλ-όμενοι	(ῶ) βαλ-όμεναι	(ῶ) βαλ-όμενα

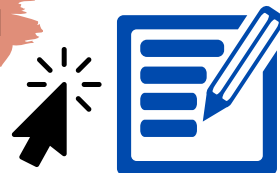




Ενότητα 6η - Αρχαία Γ' Γυμνασίου - ΘΕΩΡΙΑ



**Ο ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β΄
ΤΩΝ ΠΙΟ ΕΥΧΡΗΣΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ**



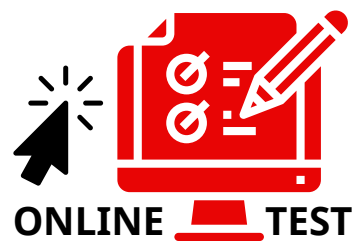
**ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ**

ΡΗΜΑΤΑ	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚ.	ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑ Κ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΗ
ἄγω	ἤγαγον	ἀγάγω	ἀγάγοιμι	ἄγαγε	ἀγαγεῖν	ἀγαγών, -οὔσα, -ὄν
αἰρέω-ῶ	εἶλον	ἔλω	ἔλοιμι	ἔλε	ἐλεῖν	ἐλών, -οὔσα, -ὄν
αἰρέομαι- οὔμαι	εἰλόμην	ἔλωμαι	ἐλοίμην	ἐλοῦ	ἐλέσθαι	ἐλόμενο ς, -η, -ον
αἰσθάνομαι	ἤσθόμην	αἴσθωμαι	αἰσθοίμην	αἰσθοῦ	αἰσθέσθαι	αἰσθ- όμενος, -η, -ον
ἁμαρτάνω	ἤμαρτον	ἁμάρτω	ἁμάρτοιμι	—	ἁμαρτεῖν	ἁμαρτ- ών, -οὔσα, -ὄν
ἀποθνήσκω	ἀπέθανον	ἀποθάνω	ἀποθάνοιμι	ἀπόθανε	ἀποθανεῖν	ἀποθαν- ών, -οὔσα, -ὄν 44

βάλλω	ἔβαλον	βάλω	βάλοιμι	βάλε	βαλεῖν	βαλῶν, -οὔσα, -ὸν
γίγνομαι	ἐγενόμην	γένωμαι	γενοίμην	γενοῦ	γενέσθαι	γενόμενος, -η, -ον
δάκνω	ἔδακον	δάκω	δάκοιμι	δάκε	δακεῖν	δακῶν, -οὔσα, -ὸν
ἔρχομαι	ἦλθον	ἔλθω	ἔλθοιμι	έλθέ	έλθεῖν	έλθῶν, -οὔσα, -ὸν
ἐρωτάω-ῶ	ἠρόμην	ἔρωμαι	ἐροίμην	ἐροῦ	ἐρέσθαι	ἐρόμενος, -η, -ον
ἐσθίω	ἔφαγον	φάγω	φάγοιμι	φάγε	φαγεῖν	φαγῶν, -οὔσα, -ὸν
εὕρισκω	ἠϋρον / εϋρον	εϋρω	εϋροίμι	εὕρέ	εὕρεῖν	εὕρῶν, -οὔσα, -ὸν
ἔχω	ἔσχον	σχῶ	σχοίην	σχές	σχεῖν	σχῶν, -οὔσα, -ὸν
κάμνω	ἔκαμον	κάμω	κάμοιμι	κάμε	καμεῖν	καμῶν, -οὔσα, -ὸν
λαγχάνω	ἔλαχον	λάχω	λάχοιμι	λάχε	λαχεῖν	λαχῶν, -οὔσα, -ὸν
λαμβάνω	ἔλαβον	λάβω	λάβοιμι	λαβέ	λαβεῖν	λαβῶν, -οὔσα, -ὸν
λανθάνω	ἔλαθον	λάθω	λάθοιμι	λάθε	λαθεῖν	λαθῶν, -οὔσα, -ὸν
λέγω	εἶπον	εἶπω	εἶποιμι	εἰπέ	εἶπεῖν	εἶπῶν, -οὔσα, -ὸν
λείπω	ἔλιπον	λίπω	λίποιμι	λίπε	λιπεῖν	λιπῶν, -οὔσα, -ὸν
μανθάνω	ἔμαθον	μάθω	μάθοιμι	μάθε	μαθεῖν	μαθῶν, -οὔσα, -ὸν

ὁράω-ῶ	εἶδον	ἶδω	ἶδοιμι	ἰδέ	ἰδεῖν	ἰδὼν, -οῦσα, -ὸν
ὀφείλω	ῥωφελον	ὀφέλω	ὀφέλοιμι	ὄφελε	ὀφελεῖν	ὀφελῶν , -οῦσα, -ὸν
πάσχω	ἔπαθον	πάθω	πάθοιμι	πάθε	παθεῖν	παθὼν, -οῦσα, -ὸν
πίνω	ἔπιον	πίω	πίοιμι	πῖθι ἢ πίε	πιεῖν	πιῶν, -οῦσα, -ὸν
πίπτω	ἔπεσον	πέσω	πέσοιμι	πέσε	πεσεῖν	πεσὼν, -οῦσα, -ὸν
πυνθάνομαι	ἐπυθόμην	πύθωμαι	πυθοίμην	πυθοῦ	πυθέσθαι	πυθ- όμενος, -η, -ον
τέμνω	ἔτεμον	τέμω	τέμοιμι	τέμε	τεμεῖν	τεμὼν, -οῦσα, -ὸν
τίκτω	ἔτεκον	τέκω	τέκοιμι	τέκε	τεκεῖν	τεκὼν, -οῦσα, -ὸν
τρέπομαι	ἐτραπόμην	τράπωμαι	τραποίμην	τραποῦ	τραπέσθαι	τραπ- όμενος, -η, -ον
τρέχω	ἔδραμον	δράμω	δράμοιμι	δράμε	δραμεῖν	δραμὼν , -οῦσα, -ὸν 46

τυγχάνω	ἔτυχον	τύχῳ	τύχοιμι	τύχε	τυχεῖν	τυχῶν, -οῦσα, -ὸν
φέρω	ἤνεγκον	ἐνέγκω	ἐνέγκοιμι	ἔνεγκε	ἐνεγκεῖν	ἐνεγκῶν, -οῦσα, -ὸν
φεύγω	ἔφυγον	φύγῳ	φύγοιμι	φύγε	φυγεῖν	φυγῶν, -οῦσα, -ὸν





Τονισμός Αορίστου β´

Του Ενεργητικού Αορίστου β´ :

α. Το **απαρέμφατο** και η **μετοχή** (αρσενικό και ουδέτερο) τονίζονται πάντοτε στη **λήγουσα**.

Π.χ. βαλεῖν, βαλών, βαλόν.

β. Το **β´ ενικό πρόσωπο της προστακτικής** των ρημάτων **ἔρχομαι, εὕρισκω, λαμβάνω, λέγω** και **ὄρῳ** τονίζεται στη **λήγουσα**.

Π.χ. ἐλθέ, εὐρέ, λαβέ, εἰπέ και ἰδέ.

Όταν όμως τα ρήματα αυτά είναι **σύνθετα ο τόνος ανεβαίνει**.

Π.χ. ἄπελθε, ἔξευρε, παράλαβε, πρόειπε και πάριδε.

Του Μέσου Αορίστου β´ :

α. Το **απαρέμφατο** (είτε απλό είτε σύνθετο) τονίζεται πάντα στην **παραλήγουσα**.

Π.χ. λαβέσθαι - ἀντιλαβέσθαι.

β. Το **β´ ενικό πρόσωπο της προστακτικής** (είτε απλό είτε σύνθετο) κανονικά τονίζεται στη **λήγουσα** και παίρνει περισπωμένη.

Π.χ. γενοῦ - συγγενοῦ, λαβοῦ - παραλαβοῦ.

Αν όμως είναι **μονοσύλλαβο** και **σύνθετο με δισύλλαβη πρόθεση**, ανεβάζει τον τόνο στην **παραλήγουσα**.

Π.χ. σχοῦ, παράσχου.

Η κλίση των ουσιαστικών ή γυνή, ό/ή παῖς



ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

	Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ον.	ή γυνή	ό, ή παῖς	αἱ γυναῖκες	οἱ, αἱ παῖδες
Γεν.	τῆς γυναικός	τοῦ, τῆς παιδός	τῶν γυναικῶν	τῶν παίδων
Δοτ.	τῇ γυναικί	τῷ, τῇ παιδί	ταῖς γυναίξι	τοῖς, ταῖς παισί(ν)
Αιτ.	τὴν γυναῖκα	τὸν, τὴν παῖδα	τὰς γυναῖκας	τοὺς, τὰς παῖδας
Κλ.	(ῶ) γύναι	(ῶ) παῖ	(ῶ) γυναῖκες	(ῶ) παῖδες



VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

Η οριστική ή επαναληπτική αντωνυμία αὐτός, αὐτή, αὐτό

Η αντωνυμία **αὐτός, αὐτή, αὐτό** στα αρχαία ελληνικά λειτουργεί με δύο τρόπους:

α. Ως οριστική: Η αντωνυμία **αὐτός, αὐτή, αὐτό** (σε κάθε πτώση) χρησιμοποιείται για να ορίσει κάτι, να το ξεχωρίσει από άλλα όμοια.

Π.χ.

Τὴν στρατιὰν **αὐτὸς** ὁ Ξέρξης ἤγαγεν (= Ο ίδιος προσωπικά ο Ξέρξης οδηγούσε το στρατό).

β. Ως επαναληπτική: Η ίδια αντωνυμία χρησιμοποιείται (**μόνο στις πλάγιες πτώσεις**) για να επαναλάβει κάποιο όνομα για το οποίο έγινε λόγος προηγουμένως.

Π.χ.

Κλεάρχῳ συγγενόμενος Κῦρος ἡγάσθη τε **αὐτὸν** καὶ δίδωσιν **αὐτῷ** μυρίους δαρεικοὺς (= Ο Κύρος αφού συναντήθηκε με τον Κλέαρχο, τον θαύμασε και του έδωσε δέκα χιλιάδες περσικά νομίσματα).

Η Κλίση της οριστικής ή επαναληπτικής αντωνυμίας

Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός			
	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον.	αὐτός	αὐτή	αὐτό	αὐτοί	αὐταί	αὐτά
Γεν.	αὐτοῦ	αὐτῆς	αὐτοῦ	αὐτῶν	αὐτῶν	αὐτῶν
Δοτ.	αὐτῷ	αὐτῇ	αὐτῷ	αὐτοῖς	αὐταῖς	αὐτοῖς
Αιτ.	αὐτόν	αὐτήν	αὐτό	αὐτούς	αὐτάς	αὐτά

7



Μέλλοντας και Αόριστος ενρινόληκτων και υγρόληκτων ρημάτων



ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Στα **ενρινόληκτα (μ, ν)** και **υγρόληκτα (λ, ρ)** ρήματα ο μέλλοντας κλίνεται κατά τον ενεστώτα των συνηρημένων ρημάτων σε **-έω, -ῶ**.

Π.χ.

μέν-ω " μενῶ, μενεῖς, μενεῖ, μενοῦμεν, μενεῖτε, μενοῦσι(ν).

κρίν-ω " κρινῶ...

νέμ-ω " νεμῶ...

Ο **αόριστος** σχηματίζεται χωρίς το χρονικό χαρακτήρα σ, αλλά με **έκταση του βραχύχρονου φωνήεντος του θέματος σε μακρόχρονο. Έτσι:**

το **ε** → **ει**, π.χ. μένω " ἔμεινα.

το **ι** → **ι**, π.χ. κρίνω " ἔκρινα.

το **υ** → **υ**, π.χ. αἰσχύνομαι " ἤσχυνα.

το **ᾱ** εάν προηγείται σύμφωνο εκτός του ρ γίνεται **η**, π.χ.
σημαίνω " ἐσήμηνα.

το **ᾱ** εάν προηγείται ι, ε, ή ρ γίνεται **ᾱ**, π.χ. μαινώ " ἐμίανα.



Η κλίση των ανώμαλων ουσιαστικών "ἡ ναῦς" και "ἡ χεῖρ"

	Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ον.	ναῦς	ἡ χεῖρ	αἱ νῆες	αἱ χεῖρες
Γεν.	τῆς νεώς	τῆς χειρός	τῶν νεῶν	τῶν χειρῶν
Δοτ.	τῇ νηί	τῇ χειρί	ταῖς ναυσί(ν)	ταῖς χερσί(ν)
Αιτ.	τὴν ναῦν	τὴν χεῖρα	τὰς ναῦς	τὰς χεῖρας
Κλ.	(ῶ) ναῦ	(ῶ) χεῖρ	(ῶ) νῆες	(ῶ) χεῖρες



Ενότητα 7η - Αρχαία Γ' Γυμνασίου - ΘΕΩΡΙΑ



**Ο Ενεργητικός και Μέσος Αόριστος
στα ενρινόληκτα και υγρόληκτα
ρήματα**



**ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ**

Ο ενεργητικός και μέσος **αόριστος** στα **ενρινόληκτα (μ, ν)** και **υγρόληκτα (λ, ρ)** ρήματα κανονικά σχηματίζεται σε όλες τις εγκλίσεις (και στο απαρέμφατο και στη μετοχή) με το θέμα μετασχηματισμένο και με τις **ίδιες καταλήξεις** που έχουν τα **φωνηεντόληκτα** (λύω, ἔλυσα, ἔλυσάμην) αλλά **χωρίς το χρονικό χαρακτήρα σ**.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ἔ-νειμ-α

ἔ-νειμ-ας

ἔ-νειμ-ε(ν)

ἐ-νείμ-αμεν

ἐ-νείμ-ατε

ἔ-νειμ-αν

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

νείμ-ω

νείμ-ης

νείμ-η

νείμ-ωμεν

νείμ-ητε

νείμ-ωσι(ν)

ΕΥΚΤΙΚΗ

νείμ-αιμι

νείμ-αις ή νείμ-ειας

νείμ-αι ή νείμ-ειε(ν)

νείμ-αιμεν

νείμ-αιτε

νείμ-αιεν ή νείμ-ειαν

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

-

νεῖμ-ον

νειμ-άτω

-

νείμ-ατε

νειμ-άντων ή νειμ-άτωσαν

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

νεῖμ-αι

ΜΕΤΟΧΗ

νείμ-ας (νείμ-αντος)

νείμ-ασα (νειμ-άσης)

νεῖμ-αν (νείμ-αντος)



VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

ΜΕΣΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ἐ-νείμ-άμην

ἐ-νείμ-ω

ἐ-νείμ-ατο

ἐ-νείμ-άμεθα

ἐ-νείμ-ασθε

ἐ-νείμ-αντο

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

νείμ-ωμαι

νείμ-η

νείμ-ηται

νείμ-ώμεθα

νείμ-ησθε

νείμ-ωνται

ΕΥΚΤΙΚΗ

νείμ-αίμην

νείμ-αιο

νείμ-αιτο

νείμ-αίμεθα

νείμ-αισθε

νείμ-αιντο

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

-

νείμ-αι

νείμ-άσθω

-

νείμ-ασθε

νείμ-άσθων ή νείμ-άσθωσαν

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

νείμ-ασθαι

ΜΕΤΟΧΗ

νείμ-άμενος

νείμ-αμένη

νείμ-άμενον



ΚΛΙΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ

Αρσενικό

Θηλυκό

Ουδέτερο

Ενικός αριθμός

Ον.	ὁ νείμ-ας	ἡ νείμ-ασα	τὸ νεῖμ-αν
Γεν.	τοῦ νείμ-αντος	τῆς νειμ-άσης	τοῦ νείμ-αντος
Δοτ.	τῷ νείμ-αντι	τῇ νειμ-άσῃ	τῷ νείμ-αντι
Αιτ.	τὸν νείμ-αντα	τὴν νείμ-ασαν	τὸ νεῖμ-αν
Κλ.	(ῶ) νείμ-ας	(ῶ) νείμ-ασα	(ῶ) νεῖμ-αν

Πληθυντικός αριθμός

Ον.	οἱ νείμ-αντες	αἱ νείμ-ασαι	τὰ νείμ-αντα
Γεν.	τῶν νειμ-άντων	τῶν νειμ-ασῶν	τῶν νειμ-άντων
Δοτ.	τοῖς νείμ-ασι(ν)	ταῖς νειμ-άσαις	τοῖς νείμ-ασι(ν)
Αιτ.	τούς νείμ-αντας	τὰς νειμ-άσας	τὰ νείμ-αντα
Κλ.	(ῶ) νείμ-αντες	(ῶ) νείμ-ασαι	(ῶ) νείμ-αντα

ΜΕΣΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ

Αρσενικό

Θηλυκό

Ουδέτερο

Ενικός αριθμός

Ον.	ὁ νειμ-άμενος	ἡ νειμ-αμένη	τὸ νειμ-άμενον
Γεν.	τοῦ νειμ-αμένου	τῆς νειμ-αμένης	τοῦ νειμ-αμένου
Δοτ.	τῷ νειμ-αμένῳ	τῇ νειμ-αμένῃ	τῷ νειμ-αμένῳ
Αιτ.	τὸν νειμ-άμενον	τὴν νειμ-αμένην	τὸ νειμ-άμενον
Κλ.	(ὦ) νειμ-άμενε	(ὦ) νειμ-αμένη	(ὦ) νειμ-άμενον

Πληθυντικός αριθμός

Ον.	οἱ νειμ-άμενοι	αἱ νειμ-άμεναι	τὰ νειμ-άμενα
Γεν.	τῶν νειμ-αμένων	τῶν νειμ-αμένων	τῶν νειμ-αμένων
Δοτ.	τοῖς νειμ-αμένοις	ταῖς νειμ-αμέναις	τοῖς νειμ-αμένοις
Αιτ.	τοὺς νειμ-αμένους	τὰς νειμ-αμένας	τὰ νειμ-άμενα
Κλ.	(ὦ) νειμ-άμενοι	(ὦ) νειμ-άμεναι	(ὦ) νειμ-άμενα



Ενότητα 7η - Αρχαία Γ' Γυμνασίου - ΘΕΩΡΙΑ



Ο ενεργητικός και μέσος ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ
στα ενρινόληκτα & υγρόληκτα ρήματα



ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Στα **ενρινόληκτα (μ, ν)** και **υγρόληκτα (λ, ρ)** ρήματα ο **μέλλοντας** κλίνεται κατά τον ενεστώτα των συνηρημένων ρημάτων σε **-έω**.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

νεμ-ῶ

νεμ-εῖς

νεμ-εῖ

νεμ-οὔμεν

νεμ-εῖτε

νεμ-οὔσι(ν)

ΕΥΚΤΙΚΗ

νεμ-οῖμι ή νεμ-οίην

νεμ-οῖς ή νεμ-οίης

νεμ-οῖ ή νεμ-οίη

νεμ-οῖμεν

νεμ-οῖτε

νεμ-οῖεν

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

νεμ-εῖν

ΜΕΤΟΧΗ

νεμ-ῶν (νεμ-οὔντος)

νεμ-οὔσα (νεμ-ούσης)

νεμ-οὔν (νεμ-οὔντος)

ΜΕΣΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

νεμ-οὔμαι

νεμ-ῆ ή νεμ-εῖ

νεμ-εῖται

νεμ-ούμεθα

νεμ-εῖσθε

νεμ-οὔνται

ΕΥΚΤΙΚΗ

νεμ-οίμην

νεμ-οῖο

νεμ-οῖτο

νεμ-οίμεθα

νεμ-οῖσθε

νεμ-οῖντο

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

νεμ-εῖσθαι

ΜΕΤΟΧΗ

νεμ-ούμενος

νεμ-ουμένη

νεμ-ούμενον



ΚΛΙΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ

	<u>Αρσενικό</u>	<u>Θηλυκό</u>	<u>Ουδέτερο</u>
	Ενικός αριθμός		
Ον.	ὁ νεμ-ῶν	ἡ νεμ-οῦσα	τὸ νεμ-οῦν
Γεν.	τοῦ νεμ-οῦντος	τῆς νεμ-ούσης	τοῦ νεμ-οῦντος
Δοτ.	τῷ νεμ-οῦντι	τῇ νεμ-ούσῃ	τῷ νεμ-οῦντι
Αιτ.	τὸν νεμ-οῦντα	τὴν νεμ-οῦσαν	τὸ νεμ-οῦν
Κλ.	(ῶ) νεμ-ῶν	(ῶ) νεμ-οῦσα	(ῶ) νεμ-οῦν

Πληθυντικός αριθμός

Ον.	οἱ νεμ-οῦντες	αἱ νεμ-οῦσαι	τὰ νεμ-οῦντα
Γεν.	τῶν νεμ-ούντων	τῶν νεμ-ουσῶν	τῶν νεμ-ούντων
Δοτ.	τοῖς νεμ-οῦσι	ταῖς νεμ-ούσαις	τοῖς νεμ-οῦσι
Αιτ.	τούς νεμ-οῦντας	τὰς νεμ-ούσας	τὰ νεμ-οῦντα
Κλ.	(ῶ) νεμ-οῦντες	(ῶ) νεμ-οῦσαι	(ῶ) νεμ-οῦντα

ΜΕΣΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ

Αρσενικό

Θηλυκό Ενικός αριθμός

Ουδέτερο

Ον.	ὁ νεμ-ούμενος	ἡ νεμ-ουμένη	τὸ νεμ-ούμενον
Γεν.	τοῦ νεμ-ουμένου	τῆς νεμ-ουμένης	τοῦ νεμ-ουμένου
Δοτ.	τῷ νεμ-ουμένῳ	τῇ νεμ-ουμένῃ	τῷ νεμ-ουμένῳ
Αιτ.	τὸν νεμ-ούμενον	τὴν νεμ-ουμένην	τὸ νεμ-ούμενον
Κλ.	(ῶ) νεμ-ούμενε	(ῶ) νεμ-ουμένη	(ῶ) νεμ-ούμενον

Πληθυντικός αριθμός

Πληθυντικός αριθμός

Ον.	οἱ νεμ-ούμενοι	αἱ νεμ-ούμεναι	τὰ νεμ-ούμενα
Γεν.	τῶν νεμ-ουμένων	τῶν νεμ-ουμένων	τῶν νεμ-ουμένων
Δοτ.	τοῖς νεμ-ουμένοις	ταῖς νεμ-ουμέναις	τοῖς νεμ-ουμένοις
Αιτ.	τούς νεμ-ουμένους	τὰς νεμ-ουμένας	τὰ νεμ-ούμενα
Κλ.	(ῶ) νεμ-ούμεν	(ῶ) νεμ-ούμεναι	(ῶ) νεμ-ούμενα

8



Ενότητα 8η - Αρχαία Γ' Γυμνασίου - ΘΕΩΡΙΑ



**Ο ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ & ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β' ΤΩΝ ΠΙΟ ΕΥΧΡΗΣΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ**



**ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ**

Ρήματα	Παθητικός Μέλλοντας Β'	Παθητικός Αόριστος Β'
αλλάττομαι	αλλαγήσομαι	ήλλάγην
ανοίγομαι	ανοιγήσομαι	-
άρπάζομαι	άρπαγήσομαι	ήρπάγην
γράφομαι	γραφήσομαι	έγράφην
έκπλήττομαι	έκπλαγήσομαι	έξεπλάγην
θάπτομαι	ταφήσομαι	έτάφην
κλέπτομαι	κλαπήσομαι	έκλάπην
μείγνυμαι (μίσγομαι)	μιγήσομαι	έμίγην
πήγνυμαι	παγήσομαι	έπάγην
ρήγνυμαι	ράγήσομαι	έρράγην
σήπομαι	σαπήσομαι	έσάπην
στέλλομαι	σταλήσομαι	έστάλην
στρέφομαι	στραφήσομαι	έστράφην

συλλέγομαι	συλλεγήσομαι	συνελέγην
σφάλλομαι	σφαλήσομαι	έσφάλην
τρέπομαι	τραπήσομαι	έτράπην
τρέφομαι	τραφήσομαι	έτράφην
τάττομαι	ταγήσομαι	έτάγην
φαίνομαι	φανήσομαι	έφάνην
φθείρομαι	φθαρήσομαι	έφθάρην





Ενότητα 8η - Αρχαία Γ' Γυμνασίου - ΘΕΩΡΙΑ



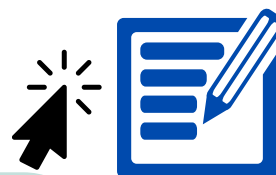
ΑΥΤΟΠΑΘΗΤΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Αυτοπαθητικές λέγονται οι αντωνυμίες που φανερώνουν ότι το ίδιο υποκείμενο ενεργεί και συγχρόνως παθαίνει. Οι αυτοπαθητικές αντωνυμίες εξαιτίας της σημασίας τους δε συνηθίζονται στην ονομαστική, παρά μόνο στις **πλάγιες πτώσεις**.



Αυτές είναι οι εξής:

Α' πρόσωπο: **έμαυτοῦ, έμαυτῆς**
Β' πρόσωπο: **σεαυτοῦ, σεαυτῆς**
Γ' πρόσωπο: **έαυτοῦ, έαυτῆς, (έαυτό)**



**ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ**



Η Κλίση των αυτοπαθητικών αντωνυμιών

VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

α' πρόσωπο

β' πρόσωπο

Αρσενικό

Θηλυκό

Αρσενικό

Θηλυκό

Ενικός αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Αρσενικό	Θηλυκό
Γεν.	έμαυτοῦ	έμαυτῆς	σεαυτοῦ / σαυτοῦ	σεαυτῆς / σαυτῆς
Δοτ.	έμαυτῶ	έμαυτῇ	σεαυτῶ / σαυτῶ	σεαυτῇ / σαυτῇ
Αιτ.	έμαυτὸν	έμαυτήν	σεαυτὸν / σαυτὸν	σεαυτήν / σαυτήν

Πληθυντικός αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Αρσενικό	Θηλυκό
Γεν.	ήμῶν αὐτῶν	ήμῶν αὐτῶν	ὕμῶν αὐτῶν	ὕμῶν αὐτῶν
Δοτ.	ήμῖν αὐτοῖς	ήμῖν αὐταῖς	ὕμῖν αὐτοῖς	ὕμῖν αὐταῖς
Αιτ.	ήμᾱς αὐτούς	ήμᾱς αὐτάς	ὕμᾱς αὐτούς	ὕμᾱς αὐτάς

γ' πρόσωπο

Αρσενικό

Θηλυκό

Ουδέτερο

Ενικός αριθμός

Γεν.	ἐαυτοῦ / αὐτοῦ	ἐαυτῆς / αὐτῆς	-
Δοτ.	ἐαυτῶ / αὐτῶ	ἐαυτῇ / αὐτῇ	-
Αιτ.	ἐαυτὸν / αὐτὸν	ἐαυτὴν / αὐτὴν	ἐαυτὸ / αὐτὸ

Πληθυντικός αριθμός

Γεν.	ἐαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν	ἐαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν	-
Δοτ.	ἐαυτοῖς ἢ σφίσιν αὐτοῖς	ἐαυταῖς ἢ σφίσιν αὐταῖς	-
Αιτ.	ἐαυτοὺς ἢ σφᾶς αὐτοὺς	ἐαυτὰς ἢ σφᾶς αὐτὰς	ἐαυτὰ



Β' ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ & ΑΟΡΙΣΤΟΣ



ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Μερικά ρήματα σχηματίζουν τον παθητικό μέλλοντα και τον παθητικό αόριστο με το χρονικό πρόσφυμα **η-** και **ε- αντί θη-** και **θε-**, δηλ. **χωρίς το σύμφωνο -θ-** που έχει ο παθητικός μέλλοντας και ο παθητικός αόριστος πρώτος. Ο παθητικός μέλλοντας και ο παθητικός αόριστος που σχηματίζονται μ' αυτόν τον τρόπο ονομάζονται **παθητικός μέλλοντας.β'** και **παθητικός αόριστος.β'** και **κλίνονται όμοια με τον παθητικό μέλλοντα και αόριστο πρώτο**, με μόνη διαφορά ότι στο β' ενικό πρόσωπο προστακτικής του αορίστου β' μένει αμετάβλητη η αρχική κατάληξη -θι, π.χ. γρ ἄ φη-θι.

Β' ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

γραφ-ή-σομαι

γραφ-ή-ση (ή -ει)

γραφ-ή-σεται

γραφ-η-σόμεθα

γραφ-ή-σεσθε

γραφ-ή-σονται

ΕΥΚΤΙΚΗ

γραφ-η-σοίμην

γραφ-ή-σοιο

γραφ-ή-σοιτο

γραφ-η-σοίμεθα

γραφ-ή-σοισθε

γραφ-ή-σοιντο

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

γραφ-ή-σεσθαι

ΜΕΤΟΧΗ

γραφ-η-σόμενος

γραφ-η-σομένη

γραφ-η-σόμενον



Β' ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ**ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ****ΕΥΚΤΙΚΗ****ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ**

έ-γράφ-η-ν

γραφ-ῶ

γραφ-είην

-

έ-γράφ-η-ς

γραφ-ῆς

γραφ-είης

γράφ-η-θι

έ-γράφ-η

γραφ-ῆ

γραφ-είη

γραφ-ή-τω

έ-γράφ-η-μεν

γραφ-ῶμεν

γραφ-είημεν ή γραφ-εῖμεν

-

έ-γράφ-η-τε

γραφ-ῆτε

γραφ-είητε ή γραφ-εῖτε

γράφ-η-τε

έ-γράφ-η-σαν

γραφ-ῶσι(ν)

γραφ-είησαν ή γραφ-εῖεν γραφ-έντων ή γραφ-ή-τωσαν

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ**ΜΕΤΟΧΗ**

γραφ-ῆ-ναι

γραφ-εῖς (γραφέντος)

γραφ-εῖσα (γραφείσης)

γραφ-έν (γραφέντος)



ΚΛΙΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ

Β' ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ

Αρσενικό

Θηλυκό

Ουδέτερο

Ενικός αριθμός

Ον.	ὁ γραφ-η-σόμενος	ἡ γραφ-η-σομένη	τὸ γραφ-η-σόμενον
Γεν.	τοῦ γραφ-η-σομένου	τῆς γραφ-η-σομένης	τοῦ γραφ-η-σομένου
Δοτ.	τῷ γραφ-η-σομένῳ	τῇ γραφ-η-σομένῃ	τῷ γραφ-η-σομένῳ
Αιτ.	τὸν γραφ-η-σόμενον	τὴν γραφ-η-σομένην	τὸ γραφ-η-σόμενον
Κλ.	(ῶ) γραφ-η-σόμενε	(ῶ) γραφ-η-σομένη	(ῶ) γραφ-η-σόμενον

Πληθυντικός αριθμός

Ον.	οἱ γραφ-η-σόμενοι	αἱ γραφ-η-σόμεναι	τὰ γραφ-η-σόμενα
Γεν.	τῶν γραφ-η-σομένων	τῶν γραφ-η-σομένων	τῶν γραφ-η-σομένων
Δοτ.	τοῖς γραφ-η-σομένοις	ταῖς γραφ-η-σομέναις	τοῖς γραφ-η-σομένοις
Αιτ.	τούς γραφ-η-σομένους	τάς γραφ-η-σομένας	τὰ γραφ-η-σόμενα
Κλ.	(ῶ) γραφ-η-σόμενοι	(ῶ) γραφ-η-σόμεναι	(ῶ) γραφ-η-σόμενα

Β' ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ

Αρσενικό

Θηλυκό

Ουδέτερο

Ενικός αριθμός

Ον.	ὁ γραφ-εῖς	ἡ γραφ-εῖσα	τὸ γραφ-έν
Γεν.	τοῦ γραφ-έντος	τῆς γραφ-είσης	τοῦ γραφ-έντος
Δοτ.	τῷ γραφ-έντι	τῇ γραφ-είσῃ	τῷ γραφ-έντι
Αιτ.	τὸν γραφ-έντα	τὴν γραφ-εῖσαν	τὸ γραφ-έν
Κλ.	(ῶ) γραφ-εῖς	(ῶ) γραφ-εῖσα	(ῶ) γραφ-έν

Πληθυντικός αριθμός

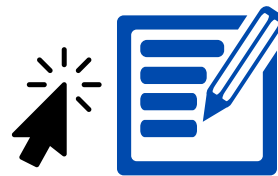
Ον.	οἱ γραφ-έντες	αἱ γραφ-εῖσαι	τὰ γραφ-έντα
Γεν.	τῶν γραφ-έντων	τῶν γραφ-εισῶν	τῶν γραφ-έντων
Δοτ.	τοῖς γραφ-εῖσι	ταῖς γραφ-είσαις	τοῖς γραφ-εῖσι
Αιτ.	τούς γραφ-έντας	τάς γραφ-είσας	τὰ γραφ-έντα
Κλ.	(ῶ) γραφ-έντες	(ῶ) γραφ-εῖσαι	(ῶ) γραφ-έντα



Ενότητα 8η - Αρχαία Γ' Γυμνασίου - ΘΕΩΡΙΑ



**Παθητικοί χρόνοι
φωνηεντόληκτων και
αφωνόληκτων ρημάτων**



**ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ**

Στην **παθητική διάθεση** τα ρήματα έχουν τις ίδιες καταλήξεις που έχουν και στη μέση σ' όλους τους χρόνους, **εκτός** από το **μέλλοντα** και τον **αόριστο**.

Ο **α' παθητικός μέλλοντας** σχηματίζεται με τις καταλήξεις του μέλλοντα της μέσης διάθεσης, αφού προστεθεί το πρόσφυμα **-θη**, ανάμεσα στο θέμα και στην κατάληξη, π.χ. λυ-**θή**-σομαι.

Ο **α' παθητικός αόριστος** παίρνει και αυτός το πρόσφυμα **-θη**, ανάμεσα στο θέμα και στην κατάληξη, π.χ. **έ-λύ-θη-ν**.

Α' ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

λυ-θή-σομαι

λυ-θή-ση (ή -ει)

λυ-θή-σεται

λυ-θη-σόμεθα

λυ-θή-σεσθε

λυ-θή-σονται

ΕΥΚΤΙΚΗ

λυ-θη-σοίμην

λυ-θή-σοιο

λυ-θή-σοιτο

λυ-θη-σοίμεθα

λυ-θή-σοισθε

λυ-θή-σοιντο

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

λυ-θή-σεσθαι

ΜΕΤΟΧΗ

λυ-θη-σόμενος

λυ-θη-σομένη

λυ-θη-σόμενον



Α' ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ**ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ****ΕΥΚΤΙΚΗ****ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ**

ἐ-λύ-θην

λυ-θῶ

λυ-θείην

-

ἐ-λύ-θης

λυ-θῆς

λυ-θείης

λύ-θη-τι

ἐ-λύ-θη

λυ-θῇ

λυ-θείη

λυ-θή-τω

ἐ-λύ-θημεν

λυ-θῶμεν

λυ-θείημεν ή λυ-θεῖμεν

-

ἐ-λύ-θητε

λυ-θῆτε

λυ-θείητε ή λυ-θεῖτε

λύ-θη-τε

ἐ-λύ-θησαν

λυ-θῶσι(ν)

λυ-θείησαν ή λυ-θεῖεν

λυ-θέντων ή λυ-θή-τωσαν

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ**ΜΕΤΟΧΗ**

λυ-θῆναι

λυ-θείς (λυθέντος)

λυ-θεῖσα (λυθείσης)

λυ-θὲν (λυθέντος)



ΚΛΙΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ

Α' ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ

Αρσενικό

Θηλυκό

Ουδέτερο

Ενικός αριθμός

Ον.	ὁ λυ-θη-σόμενος	ἡ λυ-θη-σομένη	τὸ λυ-θη-σόμενον
Γεν.	τοῦ λυ-θη-σομένου	τῆς λυ-θη-σομένης	τοῦ λυ-θη-σομένου
Δοτ.	τῷ λυ-θη-σομένῳ	τῇ λυ-θη-σομένῃ	τῷ λυ-θη-σομένῳ
Αιτ.	τὸν λυ-θη-σόμενον	τὴν λυ-θη-σομένην	τὸ λυ-θη-σόμενον
Κλ.	(ῶ) λυ-θη-σόμενε	(ῶ) λυ-θη-σομένη	(ῶ) λυ-θη-σόμενον

Πληθυντικός αριθμός

Ον.	οἱ λυ-θη-σόμενοι	αἱ λυ-θη-σόμεναι	τὰ λυ-θη-σόμενα
Γεν.	τῶν λυ-θη-σομένων	τῶν λυ-θη-σομένων	τῶν λυ-θη-σομένων
Δοτ.	τοῖς λυ-θη-σομένοις	ταῖς λυ-θη-σομέναις	τοῖς λυ-θη-σομένοις
Αιτ.	τοὺς λυ-θη-σομένους	τὰς λυ-θη-σομένας	τὰ λυ-θη-σόμενα
Κλ.	(ῶ) λυ-θη-σόμενοι	(ῶ) λυ-θη-σόμεναι	(ῶ) λυ-θη-σόμενα

Α΄ ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ

Αρσενικό

Θηλυκό

Ουδέτερο

Ενικός αριθμός

Ον.	ὁ λυ-θεῖς	ἡ λυ-θεῖσα	τὸ λυ-θὲν
Γεν.	τοῦ λυ-θέντος	τῆς λυ-θείσης	τοῦ λυ-θέντος
Δοτ.	τῷ λυ-θέντι	τῇ λυ-θείσῃ	τῷ λυ-θέντι
Αιτ.	τὸν λυ-θέντα	τὴν λυ-θεῖσαν	τὸ λυ-θέν
Κλ.	(ῶ) λυ-θεῖς	(ῶ) λυ-θεῖσα	(ῶ) λυ-θὲν

Πληθυντικός αριθμός

Ον.	οἱ λυ-θέντες	αἱ λυ-θεῖσαι	τὰ λυ-θέντα
Γεν.	τῶν λυ-θέντων	τῶν λυ-θεισῶν	τῶν λυ-θέντων
Δοτ.	τοῖς λυ-θεῖσι	ταῖς λυ-θείσαις	τοῖς λυ-θεῖσι
Αιτ.	τούς λυ-θέντας	τὰς λυ-θείσας	τὰ λυ-θέντα
Κλ.	(ῶ) λυ-θέντες	(ῶ) λυ-θεῖσαι	(ῶ) λυ-θέντα



Ενότητα 8η - Αρχαία Γ' Γυμνασίου - ΘΕΩΡΙΑ



Ρήματα α' παθητικού Μέλλοντα & Αορίστου



Φωνηεντόληκτα ρήματα:

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Ρήματα	Παθητικός Μέλλοντας	Παθητικός Αόριστος
ἀγορεύομαι	ῥηθήσομαι	ἤγορεύθην / ἐρρήθην
ἀκούομαι*	ἀκουσθήσομαι	ἤκούσθην
βουλεύομαι	βουλευθήσομαι	ἐβουλεύθην
θεραπεύομαι	θεραπευθήσομαι	ἐθεραπεύθην
θύομαι	τυθήσομαι	ἐτύθην
ιδρύομαι	ιδρυθήσομαι	ιδρύθην
καίομαι / κάομαι	καυθήσομαι	ἐκαύθην
κελεύομαι*	κελευσθήσομαι	ἐκελεύσθην
κωλύομαι	κωλυθήσομαι	ἐκωλύθην
λύομαι	λυθήσομαι	ἐλύθην
μηνύομαι	μηνυθήσομαι	ἐμηνύθην
παιδεύομαι	παιδευθήσομαι	ἐπαιδεύθην

παύομαι*	παυ(σ)θήσομαι	ἐπαύ(σ)θην
στρατεύομαι	στρατευθήσομαι	ἐστρατεύθην
φονεύομαι	φονευθήσομαι	ἐφονεύθην

Ουρανικόληκτα ρήματα:

Ρήματα	Παθητικός Μέλλοντας	Παθητικός Αόριστος
ἀλείφομαι	ἀλειφθήσομαι	ἠλείφθην
καλύπτομαι	καλυφθήσομαι	ἐκαλύφθην
κρύπτομαι	κρυφθήσομαι	ἐκρύφθην
λαμβάνομαι	ληφθήσομαι	ἐλήφθην
λείπομαι	λειφθήσομαι	ἐλείφθην
πέμπομαι	πεμφθήσομαι	ἐπέμφθην
ρίπτομαι	ῥιφθήσομαι	ἐρρίφθην
τρίβομαι	τριφθήσομαι	ἐτρίφθην



Χειλικόληκτα ρήματα:

Ρήματα	Παθητικός Μέλλοντας	Παθητικός Αόριστος
ἀλείφομαι	ἀλειφθήσομαι	ἠλείφθην
καλύπτομαι	καλυφθήσομαι	ἐκαλύφθην
κρύπτομαι	κρυφθήσομαι	ἐκρύφθην
λαμβάνομαι	ληφθήσομαι	ἐλήφθην
λείπομαι	λειφθήσομαι	ἐλείφθην
πέμπομαι	πεμφθήσομαι	ἐπέμφθην
ρίπτομαι	ρίφθῃσομαι	ἐρρίφθην
τρίβομαι	τριφθήσομαι	ἐτρίφθην

Οδοντικόληκτα ρήματα:

Ρήματα	Παθητικός Μέλλοντας	Παθητικός Αόριστος
άγωνίζομαι	άγωνισθήσομαι	ήγωνίσθην
άθροίζομαι	άθροισθήσομαι	ήθροίσθην
άναγκάζομαι	άναγκασθήσομαι	ήναγκάσθην
άτιμάζομαι	άτιμασθήσομαι	ήτιμάσθην
άφανίζομαι	άφανισθήσομαι	ήφανίσθην
δικάζομαι	δικασθήσομαι	έδικάσθην
δοκιμάζομαι	δοκιμασθήσομαι	έδοκιμάσθην
εργάζομαι	έργασθήσομαι	είργασθην
θαυμάζομαι	θαυμασθήσομαι	έθαυμάσθην
κολάζομαι	κολασθήσομαι	έκολάσθην
κομίζομαι	κομισθήσομαι	έκομίσθην
νομίζομαι	νομισθήσομαι	ένομίσθην
ονομάζομαι	ονομασθήσομαι	ώνομάσθην

όπλίζομαι	όπλισθήσομαι	ώπλίσθην
όργίζομαι	όργισθήσομαι	ώργισθην
όρίζομαι	όρισθήσομαι	ώρίσθην
παρασκευάζομαι	παρασκευασθήσομαι	παρεσκευάσθην
πείθομαι	πεισθήσομαι	έπείσθην
πιέζομαι	πιεσθήσομαι	έπιέσθην
σώζομαι	σωθήσομαι	έσώθην
τειχίζομαι	τειχισθήσομαι	έτειχίσθην
ύβρίζομαι	ύβρισθήσομαι	ύβρίσθην
ψεύδομαι	ψευσθήσομαι	έψεύσθην
ψηφίζομαι	ψηφισθήσομαι	έψηφίσθην

Σημείωση:

- * Μερικά ρήματα σχηματίζουν τον παθητικό μέλλοντα και αόριστο α' με την **προσθήκη ενός -σ- πριν από το πρόσφυμα -θη-**, παρόλο που δεν είναι οδοντικόληκτα.





Ενότητα 8η - Αρχαία Γ' Γυμνασίου - ΘΕΩΡΙΑ



Ποιητικό αίτιο & παθητική σύνταξη

Τα **παθητικά ρήματα** συνοδεύονται από το **ποιητικό αίτιο** που δηλώνει το πρόσωπο ή το προσωποποιημένο πράγμα, από το οποίο παθαίνει το υποκείμενο του ρήματος.

Το ποιητικό αίτιο εκφέρεται με μια από τις προθέσεις: **ὑπό, ἀπό, ἐκ, παρά, πρὸς + γενική**. Όταν όμως το παθητικό ρήμα βρίσκεται σε συντελικό χρόνο (δηλ. παρακείμενο, υπερσυντέλικο, συντελεσμένο μέλλοντα), το ποιητικό αίτιο εκφέρεται με **απλή δοτική**.

Π.χ.

Οἱ ναοὶ ἰδρύθησαν **ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων**.
Ὁ βασιλεὺς πεφύλακται **τοῖς φρουροῖς**.



ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ



Τροπή της Ενεργητικής Σύνταξης σε Παθητική

Γενικά, όταν τρέπουμε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική, γίνονται οι παρακάτω αλλαγές:

1. Το **υποκείμενο** της ενεργητικής σύνταξης γίνεται **ποιητικό αίτιο** στην παθητική σύνταξη.
2. Το **ενεργητικό ρήμα** μετατρέπεται σε **παθητικό**, διατηρώντας χρόνο και έγκλιση και προσέχοντας να συμφωνήσει σε πρόσωπο και αριθμό με το υποκείμενό του.
3. Το **Αντικείμενο**:
 - α. Στα **μονόπρωτα ρήματα**: Το **αντικείμενο** της ενεργητικής σύνταξης γίνεται **υποκείμενο** στην παθητική σύνταξη.

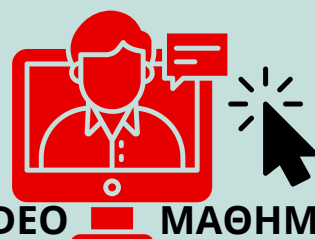
Π.χ.

Υ(P) Ρ Α

Ὁ Ἀγησίλαος ἐνίκησε Φαρνάβαζον. g

Υ(P) Ρ Π. Α.

Ὁ Φαρνάβαζος ἐνικήθη ὑπὸ τοῦ Ἀγησιλάου.



VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

β. Στα δίπτωτα ρήματα:

I) Όταν συντάσσονται με γενική και αιτιατική ή με δοτική και αιτιατική, τότε η **αιτιατική** (το άμεσο αντικείμενο) γίνεται **υποκείμενο** στην παθητική σύνταξη, ενώ η άλλη πτώση (το έμμεσο αντικείμενο) παραμένει αμετάβλητη ως αντικείμενο.

Π.χ.

Υ(P) P A έμμ. A άμ.

α. Θάνατος χωρίζει τοῦ σώματος τὴν ψυχὴν. γεν. (έμμ.) / αιτ. (άμ.) g

Υ(P) P A Π. A.

Ἡ ψυχὴ χωρίζεται τοῦ σώματος ὑπὸ τοῦ θανάτου.

Υ(P) P A έμμ. A άμ.

β. Κῦρος ἔδωκε τῷ Κλεάρχῳ δέκα δαρεικοὺς. δοτ. (έμμ.) / αιτ. (άμ.) g

Υ(P) P A Π. A.

Δέκα δαρεικοὶ ἐδόθησαν τῷ Κλεάρχῳ ὑπὸ τοῦ Κύρου.

II) Όταν συντάσσονται με δύο αιτιατικές ως αντικείμενα, τότε η **αιτιατική που εκφράζει πρόσωπο** (το άμεσο αντικείμενο) γίνεται **υποκείμενο**, ενώ η αιτιατική που εκφράζει το πράγμα (το έμμεσο αντικείμενο) παραμένει σε αιτιατική ως αντικείμενο.

Π.χ.

Υ(P) P A άμ. A έμμ.

Πρόδικος διδάσκει τὸν παῖδα ῥητορικὴν. αιτ. προσώπ. (άμ.) / αιτ. (έμμ.) g

Υ(P) P A Π. A.

Ὁ παῖς διδάσκεται ῥητορικὴν ὑπὸ τοῦ Προδίκου.

III) Όταν συντάσσονται με δύο αιτιατικές, από τις οποίες η μία είναι αντικείμενο και η άλλη κατηγορούμενό της, γίνονται και οι **δύο ονομαστικές**. Τότε η μία που είναι **αντικείμενο** γίνεται **υποκείμενο** και η αιτιατική που ήταν κατηγορούμενό της γίνεται κατηγορούμενο στο υποκείμενο.

Π.χ.

Υ(P) P A(P) K(A)

Δαρεῖος ἀπέδειξεν Κῦρον σατράπην. αιτ. ως Αντικ. / αιτ. ως Κατηγ. στο Αντικ. g

Υ(P) P K Π. A.

Κῦρος ἀπεδείχθη σατράπης ὑπὸ τοῦ Δαρείου.



Τροπή της Παθητικής Σύνταξης σε Ενεργητική

Κατά τη μετατροπή της παθητικής σύνταξης σε ενεργητική ακολουθούμε την αντίθετη πορεία. Συγκεκριμένα:

Παθητική σύνταξη

Υποκείμενο

Ρήμα παθητικό

Ποιητικό αίτιο

Ενεργητική σύνταξη

Αντικείμενο

Ρήμα ενεργητικό

Υποκείμενο

Π.χ

Υ(P)

P

Π. A.

Οὗτος ἠδικήθη ὑπὸ τῶν ἑαυτοῦ οἰκείων.

Υ(P)

P

A(P)

Οἱ ἑαυτοῦ οἰκεῖοι ἠδίκησαν τοῦτον.



Παθητικοί χρόνοι:

Α' παθητικός Μέλλοντας & Αόριστος



**ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ**

Στον α' παθητικό Μέλλοντα και τον παθητικό Αόριστο ο ρηματικός χαρακτήρας των **αφωνόληκτων ρημάτων** εμπρός από το **θ** του χρονικού προσφύματος **-θη** παθαίνει τις κανονικές μεταβολές. Δηλαδή:

α. Αν είναι ουρανικό (**κ, γ / ττ**) τρέπεται στο αντίστοιχο του δασύπνοο **χ**:

Π.χ.

ἄγ-ομαι	ἄχ-θήσομαι	ῥῃχ-θην
κηρύττ-ομαι	κηρυχ-θήσομαι	ἐ-κηρύχ-θην

β. Αν είναι χειλικό (**π, β / πτ**) τρέπεται στο αντίστοιχο του δασύπνοο **φ**:

Π.χ.

λείπ-ομαι	λειφ-θήσομαι	ἐ-λείφ-θην
καλύπτ-ομαι	καλυφ-θήσομαι	ἐ-καλύφ-θην

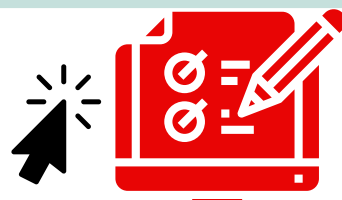
γ. Αν είναι οδοντικό (**τ, δ, θ / ζ**) τρέπεται σε **σ**:

Π.χ.

ψεύδ-ομαι	ψευσ-θήσομαι	ἐ-ψεύσ-θην
πείθ-ομαι	πεισ-θήσομαι	ἐ-πείσ-θην



VIDEO ΜΑΘΗΜΑ



ONLINE TEST

9



Οι δευτερεύουσες προτάσεις

Οι δευτερεύουσες προτάσεις ανάλογα προς τη σχέση τους με την κύρια πρόταση είναι δύο ειδών: **α. Ονοματικές και β. Επιρρηματικές.**



Ονοματικές ή Ουσιαστικές προτάσεις

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Ονομάζονται **ονοματικές**, γιατί λειτουργούν, όπως τα **ονόματα**. Δηλαδή τίθενται:

- **Ως αντικείμενο** του ρήματος από το οποίο εξαρτώνται.
- **Ως υποκείμενο** απροσώπου ρήματος ή απρόσωπης έκφρασης.
- **Ως επεξήγηση**, συνήθως σε ουδέτερο γένος δεικτικής αντωνυμίας (τοῦτο, ταῦτα).

Διακρίνονται σε:

1. Ειδικές: ὅτι, ὥς.

2. Ενδοιαστικές: μή, μή οὐ.

3. Πλάγιες ερωτηματικές: εἰ, εἰ... ἢ, εἴτε... εἴτε, πότερον... ἢ, πότερα... ἢ, με **αναφορικές αντωνυμίες** (ὅς, ὅσπερ, ὅστις, οἷος, ὅποιος, ὅσος, ὅπόσος, ὅπότερος, ἡλίκος, ὀπηλίκος, ὀποδαπός), **αναφορικά επιρρήματα** (οὗ, ὅπου, οἷ, ὅποι, ἦ, ὅπη, ὥς, ὅπως, ὅθεν, ὀπόθεν, ὅτε, ὀπότε, ὀπηνίκα, ὀσάκις...), **ερωτηματικές αντωνυμίες** (τίς, ποῖος, πόσος, πότερος, πηλίκος, ποδαπός...) **και ερωτηματικά επιρρήματα** (ποῦ, ποῖ, πῆ, πῶς, πόθεν, πότε, πηνίκα, ποσάκις...).

4. Αναφορικές ονοματικές: με **αναφορικές αντωνυμίες** (ὅς, ὅσπερ, ὅστις, οἷος, ὅποιος, ὅσος, ὅπόσος, ὀπότερος, ἡλίκος, ὀπηλίκος, ὀποδαπός).



Οι επιρρηματικές δευτερεύουσες προτάσεις λειτουργούν ως **επιρρηματικοί προσδιορισμοί** στο ρηματικό τύπο εξάρτησης.

1. Αιτιολογικές: ὅτι, διότι, ὡς, ἐπεί, ἐπειδή, εἰ Ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί της **αιτίας**.

2. Τελικές: ἵνα, ὅπως, ὡς. Ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του **σκοπού**.

3. Συμπερασματικές ή αποτελεσματικές: ὡς, ὥστε, ἐφ' ὧ, ἐφ' ὧτε. Ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του **συμπεράσματος ή αποτελέσματος**.

4. Εναντιωματικές ή παραχωρητικές: εἰ καί, ἂν καί, ἐὰν καί, ἦν καί, καὶ εἰ, καὶ ἐάν, καὶ ἦν, καὶ ἄν, κἄν, μὴδ' εἰ, μὴδ' ἐάν, μὴδ' ἄν, οὐδ' εἰ, οὐδ' ἐάν. Ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί της **εναντίωσης ή παραχώρησης**.

5. Υποθετικές: εἰ, ἐάν, ἂν, ἦν. Ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί της **προϋπόθεσης**.

6. Χρονικές: ὡς, ὅτε, ὁπότε, ἐπεί, ἐπειδή, ἕως, ἔστε, ἄχρι, μέχρι, ἡνίκα, πρίν, ἐξ' οὗ, ἐξ' ὅτου, ὅταν, ἐπὶ, ἐπειδάν, ἕως ἄν... Ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του **χρόνου**.

7. Αναφορικές επιρρηματικές: με αναφορικά επιρρήματα (οὗ, ὅπου, οἷ, ὅποι, ἧ, ὅπη, ὡς, ὅπως, ὅθεν, ὁπόθεν, ὅτε, ὁπότε, ὁπηνίκα, ὁσάκις...) **και εμπρόθετους προσδιορισμούς, στους οποίους περιέχονται αναφορικές αντωνυμίες** (ἐξ οὗ, ἐξ ὅτου, ἀφ' οὗ, ἀφ' ὅτου, μέχρι οὗ, μέχρι ὅτου, ἄχρι οὗ, ἐν ὧ, ἕως οὗ, εἰς ὅσον, ἐν ὧ...) Ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί (τόπου, τρόπου, αναφοράς...).

Διακρίνονται σε:

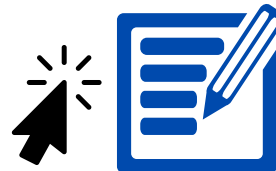


Ενότητα 9η - Αρχαία Γ' Γυμνασίου - ΘΕΩΡΙΑ



Τα είδη του μορίου ἄν

A. ΥΠΟΘΕΤΙΚΟ:



ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

α. Συνοδεύει: Υποτακτική.

β. Θέση: Πάντα ΠΡΩΤΗ λέξη στην πρόταση.

γ. Εισάγει: Υποθετική πρόταση.

δ. Μεταφράζεται: εάν, αν.

Π.χ.

Ἄν ἐμὲ ἀποκτείνητε, οὐκ ἐμὲ βλάψετε, ἀλλ' ὑμᾶς αὐτούς.

B. ΑΟΡΙΣΤΟΛΟΓΙΚΟ:

α. Συνοδεύει: Υποτακτική.

β. Θέση: ΠΟΤΕ ΠΡΩΤΗ λέξη στην πρόταση, αλλά βρίσκεται μετά από:

Αναφορικές αντωνυμίες και επιρρήματα γ η πρόταση χαρακτηρίζεται αναφορικοῦποθετική.

Χρονικούς συνδέσμους γ η πρόταση χαρακτηρίζεται χρονικοῦποθετική.

Τελικούς συνδέσμους [ὅπως, ὥς] (ποτέ μετά τον ἴνα) γ παρουσιάζει το σκοπό

υπό προϋποθέσεις.

γ. Μεταφράζεται: τυχόν, ίσως, ενδεχομένως ή μένει αμετάφραστο.

Π.χ. Ἄκουσον, ὥς **ἄν** μάθης (= Ἄκουσε, για να καταλάβεις ίσως).



VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

Γ. ΔΥΝΗΤΙΚΟ:

α. Συνοδεύει:

→ **Οριστική ιστορικών χρόνων** (Πρτ., Αορ., Υπερ.).

→ **Ευκτική όλων των χρόνων** (πλην Μέλλοντα).

→ **Ειδικό απαρέμφατο** όλων των χρόνων (πλην Μέλλοντα).

→ **Μετοχή** όλων των χρόνων (πλην Μέλλοντα)

[συνήθως κατηγορηματική, αναφορική, σπανίως αιτιολογική].

β. Θέση:

- **Μετά από το ρήμα** που προσδιορίζει.
- **Πριν από το ρήμα** που προσδιορίζει, όταν προηγείται **άρνηση, αντωνυμία, ο σύνδεσμος γάρ, επίθετο ή επίρρημα**.
- Πολλές φορές **παραλείπεται** σε μια πρόταση, όταν αυτή συνδέεται κατά παράταξη με προηγούμενη πρόταση που περιέχει δυνητικό **ἄν**.
- **Επαναλαμβάνεται** δύο ή σπάνια και τρεις φορές, όταν μεταξύ του **ἄν** και του ρήματος παρεμβάλλεται άλλη φράση.

θα μπορούσα να + ρήμα.

θα + παρατατικό.

μπορεί να + ρήμα.

γ. Μεταφράζεται:

Σημείωση

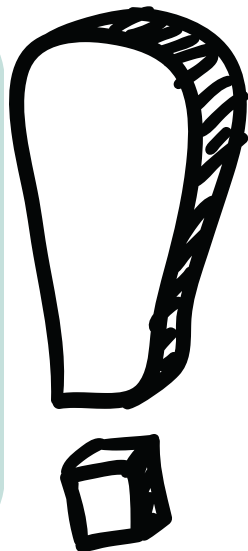
Δοξαστικό ρήμα + δυνητικό **ἄν** + απαρέμφατο → το δυνητικό **ἄν** αποδίδεται στο απαρέμφατο.

Π.χ

Ἐβουλόμην ἄν πολλῶν ἔνεκεν Μειδίαν ζῆν (= θα επιθυμούσα για πολλούς λόγους να ζούσε ο Μειδίας).

Ἔτι δὲ τί **ἄν** τοῖς τοιοῦτοις **ἄχθοισθε;**

Δοκεῖ μοι συγγνώμην **ἄν ἔχειν** ἡμᾶς, εἰ ἔωρῶμεν σωζόμενα τ« πόλει τὰ ὑπὸ τούτων δημευόμενα.





Ονοματικές ή ουσιαστικές προτάσεις

Ενδοιαστικές προτάσεις



ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ



ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

μή (= μήπως):

δηλώνει φόβο μήπως γίνει κάτι το ανεπιθύμητο.

μή ού (= μήπως δεν):

δηλώνει φόβο μήπως δε γίνει κάτι το επιθυμητό.

ὅπως μή (= μήπως):

δηλώνει φόβο μήπως γίνει κάτι το ανεπιθύμητο.



ΑΡΝΗΣΗ:

οὐ ή μή



ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ ΜΕ:



VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

1. Απλή οριστική:

το φοβερό είναι πραγματικό, βέβαιο.

2. Δυνητική οριστική:

το φοβερό είναι αντίθετο του πραγματικού.

3. Υποτακτική (εξάρτηση από ρήμα **αρκτικού χρόνου**):

το φοβερό είναι προσδοκώμενο.

4. Υποτακτική (εξάρτηση από ρήμα **ιστορικού χρόνου**):

το φοβερό είναι προσδοκία στο παρόν με βεβαιότητα.

5. Δυνητική ευκτική:

το φοβερό είναι δυνατό, πιθανό να γίνει στο παρόν ή μέλλον κάτω από προϋποθέσεις.

6. Ευκτική του πλαγίου λόγου (εξάρτηση από ρήμα **ιστορικού χρόνου**):

το φοβερό είναι αβέβαιο, υποκειμενικό [Αντικαθιστά: συνήθως υποτακτική του ευθέος λόγου].



ΧΡΗΣΙΜΕΥΟΥΝ ΩΣ:

α. Αντικείμενο: ρημάτων ή εκφράσεων που δηλώνουν **φόβο, δισταγμό, υποψία, αμφιβολία ή ανάλογη ψυχική διάθεση** (φοβοῦμαι, δέδοικα, ὀκνῶ, φυλάττομαι, ὑποπτεύω, εὐλαβοῦμαι, σκοπῶ κ.ά.).

β. Υποκείμενο: απρόσωπων ρημάτων και εκφράσεων αναλόγου σημασίας (φόβος ἐστίν, δέος ἐστίν, κίνδυνός ἐστιν, φοβερόν ἐστιν κ.ά.).

γ. Επεξήγηση: σε ουδέτερο δεικτικής αντωνυμίας (τοῦτο, ταῦτα) ή σε ουσιαστικά που παράγονται από τα αντίστοιχα ρήματα (δέος, φόβος κ.ά.).

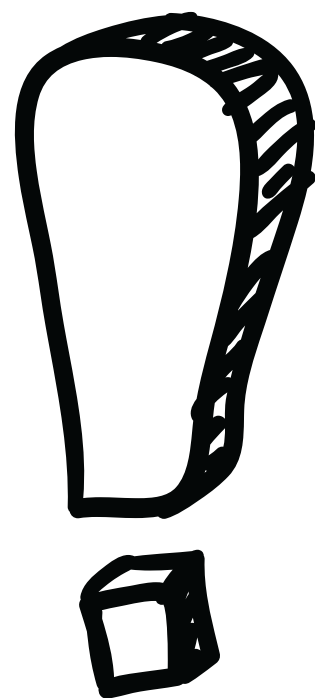
ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Πολλές φορές παραλείπεται το ρήμα της εξάρτησης **ὄρα** ή **φοβοῦμαι** ή άλλο παρόμοιο, οπότε η ενδοιαστική πρόταση τίθεται φαινομενικά ως **ανεξάρτητη** και εκφέρεται με το **ὅπως μή , οὐ μή + υποτακτική ή οριστική μέλλοντα** ή **μή , μὴ οὐ + υποτακτική**.

Π.χ.

(Ὅρα) **ὅπως μή** ὁ σοφιστὴς **ἐξαπατήσῃ** ἡμᾶς.

(Φοβοῦμαι) **μή** ἀγροικότερον **ἦ** τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν.





Ονοματικές ή ουσιαστικές προτάσεις

Ειδικές προτάσεις



ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ



ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Με τους ειδικούς συνδέσμους:

- **ὅτι:**

δηλώνει αντικειμενική κρίση.

- **ὥς:**

δηλώνει υποκειμενική κρίση.

- **ὥς ἄρα:**

δηλώνει ότι το περιεχόμενο της πρότασης είναι ψέμα κατά την κρίση του ομιλητή.



ΑΡΝΗΣΗ:

οὐ

1. Απλή οριστική:

το περιεχόμενο είναι βέβαιο, πραγματικό.

2. Δυνητική οριστική:

το περιεχόμενο ήταν δυνατό να γίνει στο παρελθόν ή αντίθετο του πραγματικού.

3. Δυνητική ευκτική:

το περιεχόμενο είναι δυνατό, πιθανό να γίνει στο παρόν ή μέλλον.

4. Ευκτική του πλαγίου λόγου

(εξάρτηση από ρήμα **ιστορικού χρόνου**):

το περιεχόμενο τοποθετείται στο παρελθόν, εξασθενημένο στη μέγιστη υποκειμενική βαθμίδα [Αντικαθιστά: απλή οριστική του ευθέος λόγου].



ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ ΜΕ:



ΧΡΗΣΙΜΕΥΟΥΝ ΩΣ:

α. Αντικείμενο: λεκτικών, γνωστικών, αισθητικών, δηλωτικών, δοξαστικών, διανοητικών ρημάτων (λέγω, φημί, γινώσκω, οἶδα, μανθάνω, ἐπίσταμαι, ἀκούω, δηλώω, δοκέω-ῶ, οἶμαι κ.ά.).

β. Υποκείμενο: απρόσωπων ρημάτων και εκφράσεων αναλόγου σημασίας (λέγεται, ὁμολογεῖται, ἀγγέλεται, δῆλον ἐστίν, φανερόν ἐστιν κ.ά.).

γ. Επεξήγηση: σε ουδέτερο δεικτικής αντωνυμίας (τοῦτο, ταῦτα) ή σε ουσιαστικά που παράγονται από τα αντίστοιχα ρήματα (γινῶσις, λόγος, αἴσθησις κ.ά.).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Τα: **οἶδ' ὅτι** (= το ξέρω, βέβαια)

εὖ οἶδ' ὅτι (= το ξέρω καλά, βεβαιότατα)

δῆλον ὅτι (= προφανώς, ολοφάνερα)

ἴσθ' ὅτι (= βέβαια)

εὖ ἴσθ' ὅτι (= βεβαιότατα)



έχουν επιρρηματική σημασία όταν:

- δεν ακολουθεί ρήμα μετά απ' αυτά
- όταν δε βρίσκονται στην αρχή περιόδου.

Π.χ.

Ἀκούετε, **εὖ οἶδ' ὅτι**, καὶ ὑμεῖς Ἰάσονος ὄνομα.



Οὕτω σοι διαφερόντως ἤρρεσεν ἡ πόλις καὶ ἡμεῖς οἱ νόμοι **δῆλον ὅτι**.



ΠΛΑΓΙΕΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ



ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

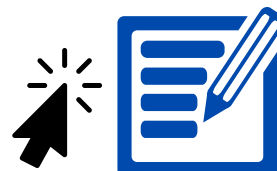
I. Ολικής Άγνοιας:

α. Μονομελείς:

εἰ (ἐάν, ἄν, ἦν - σπάνια)

β. Διμελείς:

εἰ... ἢ
εἴτε... εἴτε
πότερον... ἢ
πότερα... ἢ



ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

II. Μερικής Άγνοιας:

α. Με τις αναφορικές αντωνυμίες και τα αναφορικά επιρρήματα.

Αναφορικές αντωνυμίες:

ὅς, ὅστις, ὅσπερ
οἷος, ὅποῖος
ὅσος, ὅπόσος
ὁπότερος
ἡλικός, ὁπηλικός
ὁποδαπός

Αναφορικά επιρρήματα:

οὔ, ὅπου οἷ, ὅποι
ἦ, ὅπη
ὥς, ὅπως
ὅθεν, ὁπόθεν
ὅτε, ὁπότε
ὁπηνίκα
ὁσάκις...



β. Με τις ερωτηματικές αντωνυμίες και τα ερωτηματικά επιρρήματα.

Ερωτηματικές αντωνυμίες:

τίς;
ποῖος;
πόσος;
πότερος;
πηλίκος;
ποδαπός

Ερωτηματικά επιρρήματα:

ποῦ;
ποῖ;
πῇ;
πῶς;
πόθεν;
πότε;
πηνίκα;
ποσάκις; ...



ΑΡΝΗΣΗ: οὐ ή μή.



ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ ΜΕ:

- 1. Απλή οριστική** → ερωτάται κάτι το βέβαιο, πραγματικό.
- 2. Δυνητική οριστική** → ερωτάται κάτι που ήταν δυνατό να γίνει στο παρελθόν ή το αντίθετο του πραγματικού.
- 3. Απορηματική Υποτακτική** → δηλώνει απορία του υποκειμένου γι' αυτό που πρέπει να γίνει.
- 4. Δυνητική ευκτική** → ερωτάται το δυνατό, πιθανό να γίνει στο παρόν ή μέλλον.
- 5. Ευκτική του πλαγίου λόγου** (εξάρτηση από ρήμα ιστορικού χρόνου) → ερωτάται κάτι το αβέβαιο, υποκειμενικό [Αντικαθιστά ή απλή οριστική ή απορηματική υποτακτική του ευθέος λόγου].



ΧΡΗΣΙΜΕΥΟΥΝ ΩΣ:

α. Αντικείμενο: ρημάτων ή εκφράσεων που δηλώνουν:

Δείξη (δείκνυμαι...).

Ερώτηση (ἐρωτῶ...).

Θαυμασμό (θαυμάζω...).

Απορία (ἀπορῶ...).

Σκέψη (βουλεύομαι...).

Επιμέλεια (ἐπιμελοῦμαι...).

Φροντίδα (φροντίζω...).

Αίσθηση (αἰσθάνομαι...).

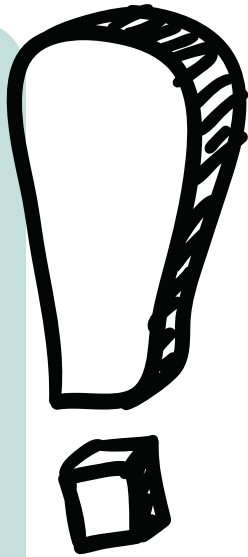
Γνώση (οἶδα, γινώσκω...).

Ἄγνοια (ἀγνοῶ...).

β. Υποκείμενο: απρόσωπων ρημάτων και εκφράσεων αναλόγου σημασίας.

γ. Επεξήγηση: σε ουδέτερο δεικτικής αντωνυμίας (τοῦτο, ταῦτα) ή σε ουσιαστικά που παράγονται από τα αντίστοιχα ρήματα (ἐρώτησις, βούλευσις, ἄγνοια κ.ά.).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:



1. Μετά από ρήματα που δηλώνουν **επιμέλεια, φροντίδα, σκέψη** εξαρτώνται **πλάγιες προτάσεις** που εισάγονται με τα:

- **ὅπως (μή) + οριστική μέλλοντα** (μετά από αρκτικό χρόνο)
- **ὅπως (μή) + ευκτική μέλλοντα** (μετά από ιστορικό χρόνο)
- **ὅπως (άν) + υποτακτική**

Οι προτάσεις αυτές μπορούν να χαρακτηρισθούν και ως **τελικές** ή και **ενδοιαστικές**, καθώς συμπίπτουν κατά τη σημασία (ὅπως = πώς να, για να, μήπως).

Π.χ.

Οἱ Περσικοὶ νόμοι ἐπιμέλονται **ὅπως μὴ** τοιοῦτοι **ἔσονται** οἱ πολῖται.

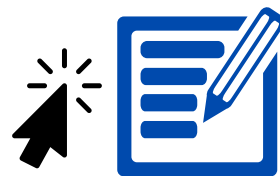
2. Πολλές φορές παραλείπεται το ρήμα της εξάρτησης **σκόπει - σκοπεῖτε** ή **ὄρα - ὀρᾶτε**, οπότε η πλάγια πρόταση τίθεται φαινομενικά ως **ανεξάρτητη** και εκφέρεται με το **ὅπως + οριστική μέλλοντα** για να δηλώσει συμβουλή ή έντονη προσταγή.

Π.χ.

(Σκόπει) **ὅπως** ταῦτα μηδεὶς ἀνθρώπων **πεύσεται**.



ΟΝΟΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ



ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Ονοματικές λέγονται οι αναφορικές προτάσεις οι οποίες ορίζουν με περισσότερη ακρίβεια ή διασαφηνίζουν ένα όρο (ουσιαστικό, επίθετο, αντωνυμία ή επίρρημα) της κύριας πρότασης.

Διακρίνονται με βάση τη συντακτική τους θέση στο λόγο σε:

α. Ουσιαστικές,

γιατί επέχουν θέση ουσιαστικού: παίρνουν τη συντακτική θέση του όρου που παραλείφθηκε.

Π.χ.

Οἱ θεοὶ συναγωνίζονται **οἷς ἂν βουληθῶσιν**.

β. Επιθετικές,

γιατί επέχουν θέση επιθέτου.

Π.χ.

Ἔλαβε ὀπλίτας, οἱ πάντες **ἀγαθοὶ ἦσαν**.



ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Με τις αναφορικές αντωνυμίες:

ὅς, ὅσπερ, ὅστις, ὁπότερος, ὅσος, ὁπόσος, οἷος, ὁποῖος, ἡλίκος, ὀπηλίκος, ὀποδαπός.



ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ ΜΕ:

α. Τις εγκλίσεις κρίσεως (άρνηση οὐ):

απλή οριστική, δυνητική οριστική, δυνητική ευκτική.

β. Τις εγκλίσεις επιθυμίας (άρνηση μή):

υποτακτική, ευχετική οριστική, ευχετική ευκτική, προστακτική.

γ. Ευκτική πλαγίου λόγου (κρίσεως ή επιθυμίας).



1. Υποκείμενο.

Π.χ.

“Ὅστις αὐτὸν φιλεῖ μετ’ ἐμοῦ μαχέσθω.

2. Αντικείμενο.

Π.χ.

Καὶ φράζουσιν ἃ λέγει.

3. Κατηγορούμενο.

Π.χ.

Οὗτός ἐστιν ὃς ἀπέκτεινε τοὺς στρατηγούς.

4. Ονοματικός ομοιόπτωτος προσδιορισμός

(παράθεση, επεξήγηση, επιθετικός ή κατηγορηματικός προσδιορισμός).

Π.χ.

Τούτων Διόμιλος ἦρχεν, ὃς ἦν φυγὰς ἐξ Ἄνδρου.
(παράθεση)

5. Ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός

(γενική κτητική, γενική αντικειμενική, γενική διαιρετική, γενική συγκριτική...).

Π.χ.

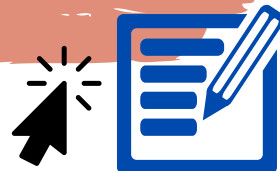
Οὗτός ἐστιν στρατηγὸς ὃσων ἀθροίζονται ἐνταῦθα.
(γενική αντικειμενική)



10



Οι επιρρηματικές δευτερεύουσες προτάσεις (μέρος α')



Εναντιωματικές ή παραχωρητικές προτάσεις

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ



ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Με τους υποθετικούς συνδέσμους: **εἰ, ἐάν, ἄν, ἥν** + τα επιδοτικά μόρια: **καί, οὐδέ, μηδέ**. Αναλυτικά:

α. Οι εναντιωματικές:

εἰ καί, ἐὰν καί, ἄν καί, ἥν καί (= αν και, μολονότι)

- δηλώνουν κάτι πραγματικό.

β. Οι παραχωρητικές:

καὶ εἰ, καὶ ἐάν, καὶ ἄν, καὶ ἥν (= κι αν ακόμα, ακόμα κι αν, ἔστω κι αν): όταν η κύρια πρόταση είναι **καταφατική**

- δηλώνουν κάτι υποθετικό.

οὐδ' εἰ, μηδ' εἰ, οὐδ' ἄν, μηδ' ἄν (= ούτε κι αν): όταν η κύρια πρόταση είναι **αρνητική**

- δηλώνουν κάτι υποθετικό.



ΑΡΝΗΣΗ:

οὐ ἢ μή.



ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ ΜΕ:

1. Οριστική

α. Πραγματικό

β. Μη πραγματικό

2. Υποτακτική

α. Προσδοκώμενο

β. Αόριστη επανάληψη στο παρόν-μέλλον

3. Ευκτική

α. Απλή σκέψη του λέγοντος

β. Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν

4. Ευκτική του πλαγίου λόγου

Παραχώρηση στο παρελθόν



ΧΡΗΣΙΜΕΥΟΥΝ ΩΣ:

Επιρρηματικός προσδιορισμός της **εναντίωσης** (όταν με την εισαγωγή δηλώνεται εναντίωση) **ή** της **παραχώρησης** (όταν με την εισαγωγή δηλώνεται παραχώρηση) στο ρηματικό τύπο εξάρτησης.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Τα **εἰ καί, καὶ εἰ, καὶ ἄν, κἂν** εισάγουν **υποθετικές** και όχι εναντιωματικές ή παραχωρητικές προτάσεις, όταν ο σύνδεσμος **καί** είναι:

Προσθετικός

Π.χ.

Εἰ **καὶ** δυνήσει γε (= επίσης, επιπλέον) " η πρόταση είναι υποθετική.

Συμπλεκτικός

Π.χ.

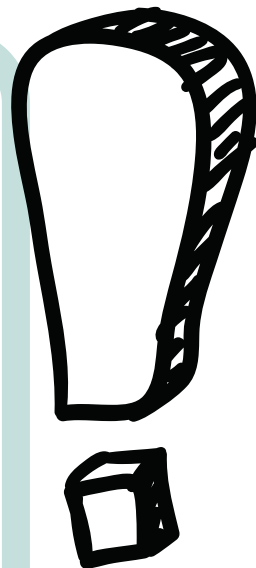
Εἰ τούτων μὴ ἀμελήσομεν **καὶ** εἰ τοῖς συμμάχοις βοηθήσομεν οὐδὲν δεινὸν συμβήσεται " ο **καὶ** συνδέει δυο υποθετικές προτάσεις.

Μεταβατικός

- στην αρχή περιόδου ή ημιπεριόδου (= και έτσι, και τότε).

Π.χ.

Καὶ ἐάν τε νῦν, ἐάν τε αὖθις ζητήσετε ταῦτα, οὕτως εὐρήσετε.





Οι επιρρηματικές δευτερεύουσες προτάσεις (μέρος α')

Τελικές προτάσεις



ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ



ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Με τους τελικούς συνδέσμους:

ἵνα, ὅπως, ὥς (= για να).

(με την άρνηση): ἵνα μή, ὅπως μή, ὥς μή (= για να μη).

(σπάνια): μή (= για να μη).



ΑΡΝΗΣΗ:

μή



ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ ΜΕ:

1. Υποτακτική (εξάρτηση από ρήμα **αρκτικού χρόνου**) → ο σκοπός είναι προσδοκώμενος.

2. Υποτακτική (εξάρτηση από ρήμα **ιστορικού χρόνου**) → ο σκοπός διαρκεί στις 3 χρονικές βαθμίδες (παρελθόν, παρόν, μέλλον) με βεβαιότητα.

3. Ευκτική → ο σκοπός θεωρείται απλή σκέψη του λέγοντος. Επίσης ευκτική μπορεί να έχουμε λόγω έλξης από άλλη ευκτική.

4. Ευκτική του πλαγίου λόγου (εξάρτηση από ρήμα ιστορικού χρόνου) → ο σκοπός θεωρείται ως υποκειμενική κρίση του λέγοντος [Αντικαθιστά υποτακτική του ευθέος λόγου].

5. Οριστική ιστορικού χρόνου → ο σκοπός είναι απραγματοποίητος (ανεκπλήρωτος) στο παρελθόν. Προηγείται πρόταση που δηλώνει **ευχή ανεκπλήρωτη ή το μη πραγματικό**.



ΧΡΗΣΙΜΕΥΟΥΝ ΩΣ:

α. Επιρρηματικός προσδιορισμός του **τελικού αιτίου (του σκοπού)** στο ρηματικό τύπο εξάρτησης.

β. Επεξήγηση σε επιρρηματικούς εμπρόθετους προσδιορισμούς του σκοπού που προηγούνται στην προσδιοριζόμενη πρόταση (τούτου ἔνεκα, διὰ τοῦτο κ.ά.).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

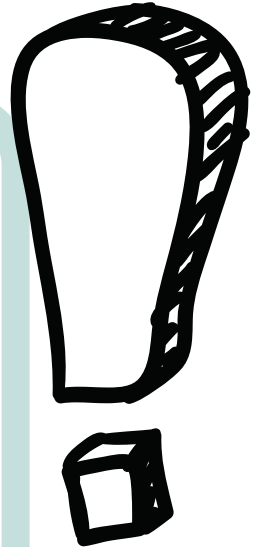
1. Οι τελικές προτάσεις εξαρτώνται από ρήματα **κίνησης** και **σκόπιμης ενέργειας**.

2. Όπως, ως + αοριστολογικό ἄν + υποτακτική:

Ο σκοπός εξαρτάται από κάποιες προϋποθέσεις. **Λανθάνει υποθετικός λόγος.**

Π.χ.

Τὰς ἀρετὰς ἐπιτηδεύομεν, **ὅπως ἂν** μετὰ πλείστων ἀγαθῶν τὸν βίον **διάγωμεν**.





Οι επιρρηματικές δευτερεύουσες προτάσεις (μέρος α')

Αιτιολογικές προτάσεις



ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ



ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Με τους αιτιολογικούς
συνδέσμους:

ὅτι, διότι (= διότι)

- δηλώνουν αντικειμενική (πραγματική) αιτιολογία.

ὥς (= διότι τάχα)

- δηλώνει υποκειμενική αιτιολογία.

εἰ (= που, αν, διότι)

- δηλώνει υποθετική αιτιολογία.

ἐπεί, ἐπειδή

- λανθάνει η έννοια του χρόνου.



ΑΡΝΗΣΗ:

οὐ



ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ ΜΕ:

1. Απλή οριστική

- το αίτιο είναι πραγματικό, βέβαιο.

2. Δυνητική οριστική

- το αίτιο παρίσταται ως κάτι που θα μπορούσε να γίνει στο παρελθόν.

3. Δυνητική ευκτική

- το αίτιο είναι δυνατό να γίνει στο παρόν-μέλλον.

4. Ευκτική του πλαγίου λόγου (εξάρτηση από ρήμα **ιστορικού χρόνου**)

- το αίτιο είναι υποκειμενικό, αβέβαιο [Αντικαθιστά απλή οριστική του ευθέος λόγου].



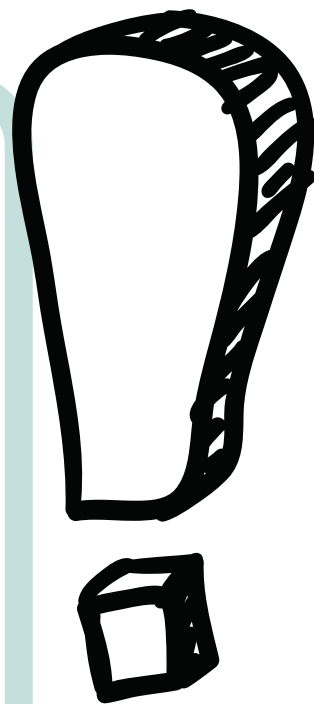
ΧΡΗΣΙΜΕΥΟΥΝ ΩΣ:

α. Επιρρηματικός προσδιορισμός του **αναγκαστικού αιτίου (της αιτίας)** στο ρηματικό τύπο εξάρτησης.

β. Επεξήγηση σε επιρρηματικούς εμπρόθετους προσδιορισμούς της αιτίας που προηγούνται στην προσδιοριζόμενη πρόταση (διὰ τοῦτο, διὰ ταῦτα, ἐκ τούτου κ.ά.).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

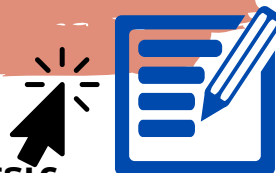
1. Οι αιτιολογικές προτάσεις εξαρτώνται από ρήματα **δικανικά** (κατηγορῶ, ἐγκαλῶ κ.ά.) ή **ψυχικού πάθους** (ἡδομαι, χαίρω, ὀργίζομαι, φθονῶ, ἀγανακτῶ, αἰσχύνομαι κ.ά.) ή **ουσιαστικά που δηλώνουν αιτία** (δίκη, γραφή, εἰσαγγελία, καταγγελία κ.ά.) ή **επίθετα** (αἷτιος, ὑπόλογος, ἔνοχος, ὑπεύθυνος κ.ά.).
2. Μετά τις απρόσωπες εκφράσεις ψυχικού πάθους (**δεινόν ἐστίν, θαυμαστόν ἐστίν, αἰσχρόν ἐστίν, ἄτοπόν ἐστίν κ.ά.**) τίθεται ως **υποκείμενο** αιτιολογική πρόταση που εισάγεται:
 - κυρίως με: **εἰ** το αίτιο είναι πιθανό ή αμφισβητήσιμο.
 - σπανίως με: **ὅτι** το αίτιο είναι ή θεωρείται πραγματικό.
3. Οι αιτιολογικοί σύνδεσμοι **ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὅτι, ὥς, διότι** στην **αρχή περιόδου ή ημιπεριόδου** εισάγουν **κύρια πρόταση**, όταν στην περίοδο ή ημιπερίοδο δεν υπάρχει άλλη κύρια πρόταση ή αν υπάρχει να συνδέονται παρατακτικά.





Οι επιρρηματικές δευτερεύουσες προτάσεις (μέρος α')

Συμπερασματικές ή αποτελεσματικές προτάσεις



ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ



ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Με τους συμπερασματικούς συνδέσμους: *ὥστε, ὥς* (= ὥστε, με αποτέλεσμα να...).

Με τις εκφράσεις: *ἐφ' ᾧ, ἐφ' ᾧτε* (= με τον όρο, τη συμφωνία να...).



ΑΡΝΗΣΗ:

οὐ ἢ μή με απαρέμφατο.



**ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ
ΜΕ:**

1. Απλή οριστική

- το αποτέλεσμα παρίσταται ως πραγματικό, βέβαιο.

2. Δυνητική οριστική

- το αποτέλεσμα παρίσταται ως μη πραγματικό ή ως κάτι που θα μπορούσε να γίνει στο παρελθόν, αλλά δεν έγινε.

3. Δυνητική ευκτική

- το αποτέλεσμα παρίσταται ως πιθανό, δυνατό να γίνει στο παρόν-μέλλον.

4. Ευκτική του πλαγίου λόγου (εξάρτηση από ρήμα ιστορικού χρόνου)

- το αποτέλεσμα παρίσταται ως υποκειμενική κρίση του λέγοντος [Αντικαθιστά απλή οριστική του ευθέος λόγου].

5. Απαρέμφατο

- το αποτέλεσμα είναι υποκειμενικό ή παρίσταται ως απλή σκέψη του λέγοντος.

6. Δυνητικό Απαρέμφατο

- το αποτέλεσμα εξαρτάται από κάποιες προϋποθέσεις. Ισοδυναμεί με δυνητική οριστική ή ευκτική.



ΧΡΗΣΙΜΕΥΟΥΝ ΩΣ:

α. Επιρρηματικός προσδιορισμός του **συμπεράσματος ή του αποτελέσματος** (συνήθως) **ή σκοπού ή όρου-συμφωνίας ή σύγκρισης** στο ρηματικό τύπο εξάρτησης.

β. Επεξήγηση σε επιρρηματικούς εμπρόθετους προσδιορισμούς του όρου ή της συμφωνίας που προηγούνται στην προσδιοριζόμενη πρόταση (ἐπὶ τούτῳ, ἐπὶ τούτοις, ἐπὶ τοῖσδε).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Οι συμπερασματικές προτάσεις έπονται κυρίως αντωνυμιών ή επιρρημάτων που δηλώνουν **μέγεθος, ποιότητα, ποσό** (τηλικοῦτος, τόσος, τοιοῦτος, τοσοῦτον, τόσον, οὕτω(ς)).

2. Το ὥστε + απαρέμφατο δηλώνει:

α. Αποτέλεσμα ενδεχόμενο ή δυνατό (= ὥστε να..., με αποτέλεσμα να..., ὥστε να είναι δυνατόν να...).

β. Επιδιωκόμενο σκοπό (= για να..., να...).

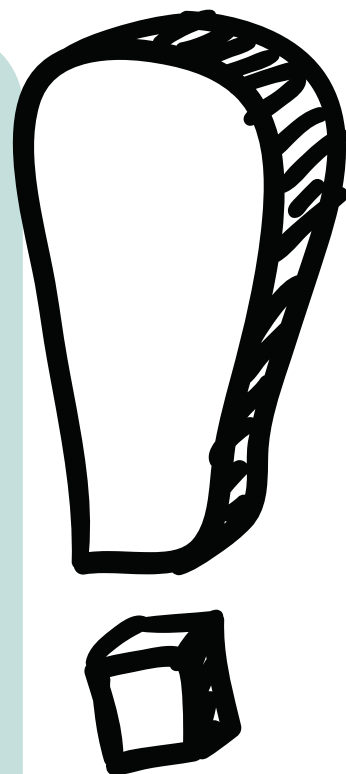
γ. Όρο ή προϋπόθεση ή συμφωνία: ὥστε ή ἐφ' ὧ, ἐφ' ὧτε + απαρέμφατο ή οριστική μέλλοντα (= με τον όρο, τη συμφωνία να...).

δ. Σύγκριση δυσανάλογη (ἢ ὥστε = ἀπ' ὅ,τι, ἀπ' ὅσο μπορεί να...).

3. Οι συμπερασματικοί σύνδεσμοι ὥστε, ὡς στην **αρχή περιόδου ή ημιπεριόδου** εισάγουν **κύρια πρόταση**, αν δεν υπάρχει άλλη κύρια στην περίοδο, και μεταφράζονται επομένως, γι' αυτό.

Π.χ.

Τὰς ἀμάξας τότε οἱ ἐχθροὶ διήρπασαν· **ὥστε** οἱ Ἕλληνες ἄσιτοι ἦσαν (= επομένως οι Έλληνες έμειναν νηστικοί).



1

1



Οι επιρρηματικές δευτερεύουσες προτάσεις (μέρος β')

Επιρρηματικές αναφορικές προτάσεις



ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

1. Επιρρηματικές απλές ή καθαρές

Επιρρηματικές απλές ή καθαρές λέγονται οι αναφορικές προτάσεις που εισάγονται κυρίως με τα αναφορικά επιρρήματα: **οὐ, ἤ, οἷ, ὅθεν, ἔνθεν, ὅπου, ὅποι, ὅπη, ὅπόθεν** και χρησιμεύουν ως **επιρρηματικοί προσδιορισμοί του τόπου ή του τρόπου**.

Π.χ.

Ἄνεπαύοντο ὅπου ἕκαστος ἐτύγγχανεν. (επιρρ. προσδ. τόπου)

Συμβουλεύω ὑμῖν σῶζεσθαι ὅπη δυνατόν ἐστι. (επιρρ. προσδ. τρόπου)

2. Επιρρηματικές (μικτές)



VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

Επιρρηματικές (μικτές) λέγονται οι αναφορικές προτάσεις που προσδιορίζουν έναν όρο άλλης πρότασης, αλλά ταυτόχρονα και το ρήμα της, γιατί μέσα σ' αυτές λανθάνουν οι επιρρηματικές σχέσεις της αιτίας, του σκοπού, του αποτελέσματος και της προϋπόθεσης. Είναι δηλαδή προτάσεις ονοματικές και επιρρηματικές (μικτές).

Με βάση τις επιρρηματικές σχέσεις που λανθάνουν διακρίνονται σε: **α. Αναφορικές Αιτιολογικές**, **β. Αναφορικές Τελικές**, **γ. Αναφορικές Συμπερασματικές και δ. Αναφορικές Υποθετικές**.

α. Αναφορικές Αιτιολογικές

Εξαρτώνται: Από ρήματα **ψυχικού πάθους** ή **δικανικά**.

Εισάγονται: Με τις αναφορικές αντωνυμίες **ὅς, ὅστις, οἷος, ὅσος**.

Εκφέρονται: Με τις **εγκλίσεις κρίσεως** (άρνηση οὐ).

Συντακτική Θέση: Χρησιμεύουν ως **επιρρηματικοί προσδιορισμοί της αιτίας**.

Ισοδυναμούν με επιρρηματική αιτιολογική πρόταση. Το αναφορικό μεταφράζεται με αιτιολογικό σύνδεσμο (ὅτι, διότι) + δεικτική αντωνυμία.

Π.χ.

Θαυμαστὸν ποιεῖς, **ὅς ἡμῖν οὐδὲν δίδως.**

β. Αναφορικές Τελικές

Εξαρτώνται: Από ρήματα σκόπιμης **ενέργειας** ή **κίνησης**.

Εισάγονται: Κυρίως με τις αναφορικές αντωνυμίες **ὅς, ὅστις**.

Εκφέρονται: Με **οριστική μέλλοντα** ή **ευκτική του πλαγίου λόγου**.

Συντακτική Θέση: Χρησιμεύουν ως **επιρρηματικοί προσδιορισμοί του σκοπού (τελικού αιτίου)**.

Ισοδυναμούν με επιρρηματική τελική πρόταση. Το αναφορικό μεταφράζεται με τελικό σύνδεσμο (ἵνα, ὅπως) + δεικτική αντωνυμία.

Π.χ.

Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις ἔπεμψαν, **οἱ Ἀλκιβιάδου κατηγορήσουσι.**

γ. Αναφορικές Συμπερασματικές

Αναγνώριση: Προηγούνται των αναφορικών αντωνυμιών στην κύρια πρόταση οι δεικτικές αντωνυμίες **τοιοῦτος, τοιόσδε, τοσοῦτος, τοσόσδε ή το επίρρημα οὕτως.**

Εισάγονται: Με τις αναφορικές αντωνυμίες **ὅς, ὅστις, οἷος, ὅσος.** **Εκφέρονται:** Με τις **εγκλίσεις κρίσεως** (άρνηση **οὐ**) ή **απαρέμφατο (μή).**

Συντακτική θέση: Χρησιμεύουν ως **επιρρηματικοί προσδιορισμοί του αποτελέσματος.**

Ισοδυναμούν με επιρρηματική συμπερασματική πρόταση. Το αναφορικό μεταφράζεται με συμπερασματικό σύνδεσμο (ὥστε) + δεικτική αντωνυμία.

Π.χ.

Οὐδεὶς ἂν γένοιτο οὕτως ἀδαμάντινος, ὅς ἂν μείνειεν ἐν τῇ δικαιοσύνῃ.

δ. Αναφορικές Υποθετικές

Αναγνώριση: Η παρουσία του **αοριστολογικού ἂν** στη δευτερεύουσα ή της **δυνητικής έγκλισης** στην πρόταση που προσδιορίζουν.

Εισάγονται: Με τις αναφορικές αντωνυμίες **ὅς (ἂν), ὅστις (ἂν), ὅσοι** και τα αναφορικά επιρρήματα **ὅπου (ἂν), ὅποι, ὅπη.**

Εκφέρονται: Ὅπως οι επιρρηματικές **υποθετικές προτάσεις** και εμφανίζουν αντιστοιχία προς τα είδη των υποθετικών λόγων.

Συντακτική θέση: Χρησιμεύουν **ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί της προϋπόθεσης.**

Ισοδυναμούν με επιρρηματική υποθετική πρόταση. Οι αναφορικές αντωνυμίες και τα αναφορικά επιρρήματα μεταφράζονται με υποθετικό σύνδεσμο + αόριστη αντωνυμία ή αόριστο επίρρημα.

Π.χ.

Οἱ παῖδες ἡμῶν **ὅσοι ἐνθάδε ἦσαν**, ὑπὸ τούτων ἂν ὑβρίζοντο.



Οι επιρρηματικές δευτερεύουσες προτάσεις (μέρος β')



ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Χρονικές προτάσεις



ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

- **Με τους χρονικούς συνδέσμους:**

ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὅτε, ὁπότε, ἡνίκα, ὀπηνίκα, ἕως, ὥς, ἔστε, ἄχρι, μέχρι, πρὶν.

- **Με τα χρονικά επιρρήματα:**

ὡσάκις, ὁποσάκις.

- **Με εμπρόθετες αναφορικές εκφράσεις:**

ἐξ οὗ, ἐξ ὅτου, ἀφ' οὗ, ἀφ' ὅτου, μέχρι οὗ, μέχρι ὅτου, ἄχρι οὗ, ἐν ᾧ, ἕως οὗ, εἰς ὅσον, ἐν ᾧ...

- **Με τους χρονικούς συνδέσμους + το αοριστολογικό ἄν:**

ὅταν, ὁπότεν, ἐπὶ ἄν (ἢ ἐπὶ ἄν), ἐπειδὴ ἄν, ἕως ἄν, μέχρι ἄν, πρὶν ἄν... εισάγει χρονικοῦποθετική πρόταση.



ΑΡΝΗΣΗ:

οὐ ἢ μή.



ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ
ΜΕ:

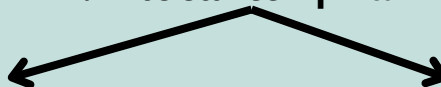
α. Οι χρονικές:

1. Οριστική → Πραγματικό

2. Πρὶν + ἀπαρέμφατο → Υστερόχρονο πιθανό γεγονός

β. Οι χρονικοῦποθετικές:

1. Υποτακτική + ἄν



α. Προσδοκώμενο παρόν-μέλλον

β. Αόριστη επανάληψη στο

2. Ευκτική

α. Απλή σκέψη του λέγοντος

β. Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν

3. Ευκτική του πλαγίου λόγου



Υποκειμενικό, αβέβαιο γεγονός
[Αντί υποτακτικής + αοριστολογικού ἄν]



**ΧΡΗΣΙΜΕΥΟΥΝ
ΩΣ:**

α. Επιρρηματικός προσδιορισμός του **χρόνου** (όταν είναι χρονικές) **ή του χρόνου και της προϋπόθεσης** (όταν είναι χρονικοϋποθετικές) στο ρηματικό τύπο εξάρτησης, σε σχέση με τον οποίο σχηματίζει λανθάνοντα υποθετικό λόγο (τέσσερα από τα έξι είδη).

β. Επεξήγηση σε επιρρηματικούς εμπρόθετους προσδιορισμούς του χρόνου που προηγούνται (μέχρι τοσούτου κ.ά.).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Οι χρονικές και χρονικοϋποθετικές προτάσεις με βάση, συνήθως, τον σύνδεσμο εισαγωγής και την έγκλιση δηλώνουν σε σχέση με την πράξη της προσδιοριζόμενης πρότασης τις ακόλουθες **χρονικές βαθμίδες**:

α. Το προτερόχρονο (όταν η πράξη τους προηγείται της πράξης της κύριας):

I. **ἐπεὶ, ἐπειδή.**

II. **ὥς.**

III. **ἐξ οὗ, ἐξ ὅτου, ἀφ' οὗ, ἀφ' ὅτου.**

IV. **πρίν + οριστική ή υποτακτική ή ευκτική.**

β. Το σύγχρονο (όταν η πράξη τους γίνεται την ίδια στιγμή με την πράξη της κύριας πρότασης):

I. **ὅτε, ὁπότε, ἡνίκα, ὁπηνίκα.**

II. **ἕως, ἔστε, ἄχρι, μέχρι, μέχρι οὗ, ἐν ᾧ + οριστική ή υποτακτική ενεστώτα ή οριστική παρατατικού.**

γ. Το υστερόχρονο (όταν η πράξη τους είναι μεταγενέστερη από την πράξη της κύριας):

I. **ἕως, ἔστε, ἄχρι, μέχρι, μέχρι οὗ + οριστική ή υποτακτική αορίστου ή ευκτική.**

II. **πρίν + απαρέμφατο.**



2. Τα **ἄχρι, μέχρι** λειτουργούν ως **σύνδεσμοι**, όταν βρίσκονται **μπροστά από ρήμα**, ενώ όταν βρίσκονται **μπροστά από γενική** λειτουργούν ως **καταχρηστικές προθέσεις**.

Π.χ.

Δεῖ τοὺς γενομένους **μέχρι ἂν ζῶσι** πονεῖν. (σύνδεσμος)
Ἦκροβολίζοντο πολλάκις μέχρι **ἐσπέρας**. (καταχρηστική πρόθεση)

3. Σχετικά με τα εμπρόθετα αναφορικά

Για να καθορίσουμε το είδος της πρότασης που εισάγουν τα εμπρόθετα αναφορικά προσέχουμε την πρόταση εξάρτησης. Αν δηλώνεται σαφώς ο προσδιοριζόμενος όρος (της αναφορικής αντωνυμίας) εισάγεται **αναφορική πρόταση** και όχι χρονική.

Π.χ.

Ἐπανῆλθε εἰς τὸν τόπον **ἐξ οὗ** ἐγένετο. - αναφορική πρόταση
Ταῦτα ἐγένοντο **μέχρι ὅτου** ἀφίκοντο οἱ στρατηγοί. - χρονική πρόταση

4. Σύνταξη του πρίν

Συντάσσεται με:

I. Απαρέμφατο

- όταν προσδιορίζει χρονικά κύρια πρόταση συνήθως **καταφατική** και δηλώνει το **υστερόχρονο**.

Π.χ. Πρὶν καταλῦσαι τὸ στράτευμα πρὸς ἄριστον, ἐφάνη βασιλεύς.

II. Τις εγκλίσεις των χρονικών προτάσεων (Οριστική, Υποτακτική, Ευκτική)

- Όταν προσδιορίζει χρονικά κύρια πρόταση συνήθως **αρνητική** και δηλώνει το **προτερόχρονο**.

Π.χ. Οὐκ ἐπεθέμεθα τοῖς πολεμίοις, **πρὶν διέβησαν**.



Οι επιρρηματικές δευτερεύουσες προτάσεις (μέρος β')

Υποθετικές προτάσεις



ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ



ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Με τους υποθετικούς συνδέσμους:
εἰ, ἐάν, ἄν, ἥν.



ΑΡΝΗΣΗ:

οὐ ἢ μή



ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ ΜΕ:

Ο σύνδεσμος **εἰ** συντάσσεται με **οριστική ἢ ευκτική** και οι **ἐάν, ἄν** και **ἥν** με **υποτακτική**.



ΧΡΗΣΙΜΕΥΟΥΝ ΩΣ:

Επιρρηματικός προσδιορισμός **της προϋπόθεσης** στο ρηματικό τύπο εξάρτησης.

Οι υποθετικές προτάσεις σχηματίζουν **6 υποθετικούς λόγους**, οι οποίοι είναι οι εξής:

1ο είδος → ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

Υπόθεση	Απόδοση
εἰ + Οριστική κάθε χρόνου	Κάθε ἐγκλιση (εκτός δυνητικής οριστικής). Π.χ. Εἰ ἐθέλει τις, εὐρήσει αὐτόν.

2ο είδος → ΜΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

Υπόθεση	Απόδοση
εἰ + Οριστική ιστορικού χρόνου (Πρτ., Αόρ., Υπερ.)	1. Δυνητική Οριστική. 2. Παρατατικός απρόσωπου ρήματος. Π.χ. Εἰ μὴ ἐγὼ ἐκέλευον, οὐκ ἂν ἐποίει Ἀγασίας.

3ο είδος → ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΟ

Υπόθεση	Απόδοση
ἐάν, ἂν, ἥν + Υποτακτική	1. Οριστική Μέλλοντα. 2. Μελλοντική έκφραση*. Π.χ. Ἐάν με ἀποκτείνητε, ὑμᾶς αὐτοὺς βλάψετε.

4ο είδος → ΑΟΡΙΣΤΗ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ - ΜΕΛΛΟΝ

Υπόθεση	Απόδοση
ἐάν, ἂν, ἥν + Υποτακτική	1. Οριστική Ενεστώτα. 2. Γνωμικός Αόριστος. 3. Οριστική Παρακειμένου. Π.χ. Ἐάν τις τούτου πῆη, ἀποθνήσκει. ¹²²

5ο είδος → ΑΠΛΗ ΣΚΕΨΗ

Υπόθεση	Απόδοση
εἰ + Ευκτική	1. Δυνητική Ευκτική. 2. Οριστική Αρκτικού Χρόνου (Ενεστ., Μέλλ., Πρκ.). 3. Προστακτική. Π.χ. Εἰ οἱ πολῖται ὁμονοοῖεν, εὐδαίμων ἂν γίγνοιτο ἡ πόλις.

6ο είδος → ΑΟΡΙΣΤΗ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

Υπόθεση	Απόδοση
εἰ + Ευκτική επαναληπτική	Οριστική Παρατατικού ή Αορίστου με ή χωρίς το ἂν. Π.χ. Εἷ τινα λάβοιεν τῶν ἐχθρῶν, ἀπέκτεινον.

*Μελλοντικές Εκφράσεις:

- α.** Υποτακτική (βουλευτική ή απορηματική).
- β.** Δυνητική ευκτική.
- γ.** Ευχετική ευκτική.
- δ.** Προστακτική.
- ε.** Τελική ή ενδιαστική πρόταση.
- στ.** Τελική ή κατηγορηματική μετοχή σε μέλλοντα.
- ζ.** Απαρέμφατο του σκοπού.
- η.** Ρηματικά επίθετα.
- θ.** Ειδικό απαρέμφατο σε μέλλοντα.
- ι.** Τελικό απαρέμφατο.



ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΔΟΣΗΣ:
Πρόδρομος Μιχαλάκης

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΛΥΣΑΡΙ | LISARI.GR
& Πρόδρομος Μιχαλάκης



Πανόρμου 14 & Σμύρνης,
12242, Αιγάλεω
τηλ.: 210 5982 614
e-mail: info@lisari.gr
www.lisari.gr

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται από τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και από τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή οποιοδήποτε μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

